

CAND. THEOL. HANS BARHOW OG HANS KJØBENHAVNS VEIVISER FRA 1748.

VED
JULIUS CLAUSEN.

I de svundne Dage var det i høj Grad almindeligt, at Haandværket og Embedet fulgte Slægten. I det mindste én, ofte flere af Sonnerne lærte Faderens Profession: af en Præsts mandlige Arvinger fulgte de fleste i hans Kald og Fodspor. Saa stor er denne Vedhængen ved Slægtstraditionen, at det ad denne Vej ofte er muligt at finde Tilknytning mellem Slægtens Medlemmer, hvor Personalhistorien svigter og Slamtavlerne har aabne Pletter. Ud fra denne Tradition maa det da søge sin Forklaring, naar *Johannes* eller *Hans Barhow*, Søn af Præsten Asmund *Barhow* i Qværnæs i Trondhjems Stift, blev — om ikke just den sorte Kjøles Mand — saa dog Theolog. Thi alle de Spor, han har efterladt sig, peger paa, at var der noget, han ikke egnede sig for, saa var det theologisk Tænkemaade og dermed forbunden Adstadighed i Levevis. Saa vidt man kan domme, laa denne udprægede Vagabonds Interesser og Viden i Naturvidenskaben. Men for to Hundrede Aar siden var den theologiske Attestats jo næsten eneste Adgangsport til Videnskaben.

Mellem Hans Barhows efterladte Papirer, som opbevares paa Rigsarkivet (hvorfor de er havnet her, vil vi

siden faa at se), findes ogsaa et Udkast til en Selvbiografi. Nogle lose Rids og korte Fakta, nedkradsede i Hast uden Hensyn til Stil og Fremstilling ganske skematisk, og med en Haaud, hvis diminutive Gnidderagtighed næsten bringer Vandet i Ojnene paa Læseren. Fraregnet de Sidespring og Vidtløftigheder, oftest af en meget grov erotisk Natur, som maa skrives paa Barhows individuelle Tilbøjeligheders Regning, er denne Biografi i al sin Knaphed ikke uden Interesse, fordi den er typisk for Livskaarene og Udviklingen hos Datidens Borgerstudent.

En ung Mand, som har faaet indbanket Latinens og Græskens Fundamentalia, vel ogsaa noget Hebraisk; som har faaet sin Hjerne trænet i Formalia og i filosofisk Systematik — som derudover kun kan noget Tysk, lidt Historie og Geografi og Antikviteter, men som ganske er blottet for almindelig Kultur, som intet kender til hverken teoretisk eller praktisk Æstetik. I bedste Tilfælde en troskyldig Natur, en Slider og Løsehest, der arbejder sig frem til gejstligt eller verdsligt Embede; i værste en Dovenkrop, der slentrer Tiden hen paa Gader og Stræder eller i Kipper, hvorfra han ofte torner ud med det ene Ben i Rendestenen. Gennemsnitlig lidet udviklede unge Mennesker, hvis aandelige Interesser mere er indstillet paa det tilfældige og kuriøse end paa det værdifulde og varige, for hvem det gælder saa let som muligt at komme gennem Attestats, at de kan »faa Brod«. Men overmaade mange af dem kom aldrig saa langt, men blev indskrevne i de gamle Studenters Kompagni. Saa sled de Tilværelsen op — i bedste Tilfælde som Degne eller Hørere, i værste med slet betalte Informationer eller som Huslærere, hvor de rangerede med Lakajerne. Indtil Døden ikke altfor længe tøvede med at slukke et Liv, oftest nedbrudt af Brændevin og Udsvævelser.

Hans Barhow undgaar Ydmygelsernes Skær, fordi han var en udpræget Friheds-Elsker og født Vagabond:

men til Gengæld faar han en næsten herostratisk Berømmelse indenfor akademiske Kredse i Kongens København som en udpræget Svirebroder, en gemen Pigejæger, men ogsaa en Mand med et vittigt Hoved og en skarp Tunge, som man endog frygtede i Regeringskredse. Denne Rabulist, som levede fra Haanden og i Munden, var utvivlsomt velbegavet, ganske sikkeri ogsaa flittig og agtpaagivende i hvad der fangede hans Interesse — særlig Fysik og Kemi. Som ungt Menneske en kon Karl, en Pigernes Jens, der var ude om mange eroliske Eventyr, og det ikke af fineste Slags. Som ældre en Blanding af en Spekulant med videnskabelige Interesser — sin Broder Præsten Lars B. hjalp han med en Afhandling om Nordlyset og udgav den paa Tysk for ham — og et Stykke af en litterær Foregangsmand med Tilbojeligheder til Smædeskriveri.

I 1704 lige for Juleaften kom han til Verden i Præstegaarden paa Normor som Son af Sognepræsten Asmund Barhow og Ingeborg Spideberg, en Præstedatter sønden-fjeldsfra. Da han blev fem Aar gammel, kom han i Skole med sin Broder og en anden Dreng. Huslæreren var Hr. Eilert Hagerup, der samtidig var bleven Faderens Kappellan, og som senere blev gift med Hans Barhows Søster Anne Cathrine, en Tid var Præst i Kalundborg og endte som Biskop over Trondhjems Stift, en højt anset Gejstlig i pietistisk Aand og en myndig Mand. Ogsaa en streng Lærer, »hand gav mig mange Hug i Rumpen, saa hand sagte siden, at han undrede over, at hand kunde være saa haard mod et Barn. — Vi laae oven paa Skolen alle tre. Hr. Eilert robte: Staar op, I Slyngler!« Og han mindes enkelte Træk fra Skoletiden som her: »Min Moder kom flittig ind til Hr. Eilert, ja end om Morgenens, medens endnu paa Sengen, saa min Fader var jaloux og gik end uden for Vinduet og kigede i Stuen«. Senere, i 1715, da Hr. Eilert rejste til København, kom Drengen først i Skole hos en Hr. Menz i Nabolaget, hvor han lærte vel, senere atter

hjem, hvor en ny Huslærer, Hr. Peder, slog braf, men lærte kun maadeligt fra sig«. Snart efter havde han sin første erotiske Oplevelse med Præstegaardens Stuepige, Bodil Knag.

Endelig slog Frihedens Time med det sekstende Aar. I 1720 sejlede Hans Barhow i Følge med Broderen Lars og en yngre Søster — den ældre var nu gift med Hr. Eilert Hagerup og sad som Præstekone i Kalundborg — med en Skipper ned til København, hvor de modtoges af en norsk Ven, Mag. Kaasboff, nederste Kapellan ved Frue Kirke. Men han forlangte, »vi skulde gaa over Volden for vor slette Equipage: men min Søster i Vogn«. Saa blev de to Brødre hentet af en af Hr. Eilerts Bønder ud til Kalundborg, hvor Broder Lars endnu en Stund maatte sidde paa Skolebænken, medens Hr. Eilert Hagerup fandt Hans' Stil (den latinske naturligvis) god nok til at deponere ham. Da Hans Barhow atter var kommen til København og bleven Student, fik han Plads paa Eilersens Kollegium. Og nu giver han et ganske knapt Interior af Studenterlivets fysiske og psykiske Armod, kulturhistorisk ikke uden Værdi i al sin Korthed:

Jeg aad skrækkelig og drak Vand. Brugte grove sorte Stromper, som var svedede. Engang spille jeg Kegler i »Døden og Djævelen« med Peter Munk etc. Da kom skrækkelig toet hjem. Der logerte den Tid Stub, Judikær, Olivarius¹⁾. Jeg disputerte som Respondens under Olivarius: *Numeri quinarum excellentiam breviter delineatam*²⁾.

¹⁾ Det kan ikke være den bekendte Ambrosius Stub, Talen her er om, da han først blev dimitteret 1725; snarere er det en Jørgen Stub, som 1739 blev Præst i Kolind. De to andre Contubernaler er vistnok Henrik Olsen Judicher, 1727 Præst til Fensmark, og Henrik Hansen Olivarius, 1726 Præst til Bistrup, eller Christen Holgersen Olivarius, 1739 Præst til Forslev.

²⁾ »Kort Paavisning af Femtallets Fortræffelighed: — et Eksempel blandt mange paa de filosofisk-systematiske Øvelser, som afholdtes rundt om paa Collegierne og »Klosteret« efter Fællesmaaltiderne.

Læste den Tid paa Cartesii Opera, men forstod ei meget. Gik iblant paa Bibliothequet, men chiromantisk¹⁾ etc. Jeg spiste paa Klosteret og opponerte. Wandel var Provst²⁾. De narrede ham skrækkelig. Habendorf var og paa Eilerssens Collegio. Hver Søndag Aften spiste jeg til Kaasbøll med Peter, Iver Munthe, og raisonerte . . . Jeg gik paa Collegium hos Mr. Kisby³⁾, men var ei meget agtsom. Endelig gik jeg til Attestats 1722 og fik *laudabilem*. Dette var i Slutningen af Aaret.

Hans Barhow rejste derpaa ned til Svogeren og Søsteren i Kalundborg, og da Hr. Eilert efter Jul tog ind til København, overdrog han den nybagte Kandidat i Theologien at besorge Fredagsprædikenerne, hvad Barhow dog næppe tog sig for stærkt af. »Jeg red paa en engelsk Commentar over Epistlen til Ebraerne«. Til Gengæld »tracerte min Søster mig med roget Gaas, mens Manden var i Kiøbenhavn«. Iøvrigt har Svoger Hans næppe taget sig meget nyttigt for i den lille By — han nævner som sin Omgang Rector Jersin, »en slet Karl«, Hørerens Rosenkilde og Værtshusmand Bertel. Hr. Eilert flyede ham da ud paa Sommeren 30 Rigsdaler i Rejsepeng og en Ducat til Amindelse for at blive ham kvit. Og Hans Barhow gik da først med Smakken til Aars, hvor han traf en Skipper fra Bergen, der førte ham herhid. »Her laae jeg i 8 Dage, drak en Høben Bergen Akvavit«. Saa tingede han Viderefart med en Norlandsfarer, var lige ved at forlise paa Sthavet, men naaede da omsider til Qværnæs Præstegaard, hvor han skulde overtage Tjenesten for den syge Fader, der havde mistet Hukommelsen.

Heroppe blev Hans Barhow i 4 Aar, fra 1723 — 27, og

¹⁾ Dette skal formentlig antyde Arten af Barhows Læsning, og vi ser ham saaledes allerede nu i Færd med de okkulte Videnskaber.

²⁾ Rimeligvis den Hans Nielsen Wandel, som 1739 blev Præst i Magleby p. Moen.

³⁾ Hans Kisbye, Lektor i Theologi.

forrettede Tjeneste som Præst baade her og rundt om i Nabosognene paa Vikariat. Men det gejstlige Hverv har ikke trykket ham — det skimter man af de korte Notitser om hans Livsførelse. Prædikenerne konciperte han paa Vejen til Kirken, »skref dog iblant *contentum*«. — »Jeg prækte i Præsteklæder, i Forstuingen nogle Gange i Klokkerens Kappe, da sagde de, jeg hafde en Drugs(?)¹⁾ bag i Roven«. Forovrigt har Hr. Hans været en munter Bryllupsgæst og gjort Lykke. En Gang noterer han, at han ved Bryllup kyste Jomfruen frit. En anden Gang var han til Bryllup paa Tingvold med yngste Præstens Datter; »laa om Morgenen i Sengen, da kyste mig Præstekonen i Stangvigen. Jeg dansede og var ganske forliebt i Jfrue Juell fra Tronhiem, det var en kion Pige (fik siden Præsten paa Hitteren). En 2den eller 3die Dags Juleaften hos van der Lippe, vidste hun var der; jeg drak mig fuld, kunde ikke see hverken Dag eller Dor«. Han antyder i det hele en Rigdom af erotiske Oplevelser, og ikke af sarteste Slags, fra sine Dage som norsk Sjølehyrde. Man skimter, at hans Moder har talt ham til, og det synes, som om Faderen har faaet en ny Kapellan i en »Hr. Peder«. Hr. Peder og Hans delte da Kammer sammen i den gamle Skolestue og synes at have fraterniseret brav. »Vi bestilte engang Boger fra Bremen, men mesten curieuse«.

Da han saa havde sparet et Par Hundrede Rigsdaler sammen, fik han atter Hu til København, og i September 1727 sejlede han og en Ven Hornemann med Skipper Gram sydpaa. Den halve Del af Rejsen kom de to Kompagnoner dog til at gøre landværts. Thi medens Skibet laa i Arendal og biede paa gunstig Vind, var de kommen saa langt ind i det med nogle af Byens glade Ungdom, at de for Drik, Slagsmaal og Forsoning glemte Lejligheden og Skibet sejlede fra dem, saa at de over Frederikshald

¹⁾ Vistnok norsk »Drus« ☉: en fremstyrtende Masse, en Bylt, Bagage ☉: Kappen var for rigelig til ham.

og langs den svenske Kyst maatte rejse til København, til stor Meen for deres Pung.

I København tyede han til sin gamle Ven, Mag. Kaasbøll¹⁾, hvor han fandt Logi, idet det blev aftalt mellem Hans Barhows Svoger, Eilert Hagerup, og Kaasbøll, at dennes [Informator Munthe] skulde til Kalundborg, medens Barhow skulde læse med Kaasbølls Søn Peter og Hagerups to Drengene Hans²⁾ og Jochum i Kaasbølls Hus i København. »Jeg huser, at da hand [Hagerup] kom til Byen og jeg til ham i Nederstuen, spurgte myndig: Hvad vil I her?« Og vi finder atter rask skitseret, hvordan dette Aar gled for Hr. Hans. »Blef den Vinter over i Kaasbølls Huus. Bernt Hierne kom og skulde lære mig at spille paa Fløjte og Fiol de gambe. Derved fik han og Information hos Peter Kaasbøll. Engang sagde Jomfrue Lindberg: »Peter her er din Spillemand« — det blef han ganske moqueret over. En anden, Zeuthen, liderlig Cumpan, skulde lære mig at ridse, fik en Rixdaler eller mere forud, men var aldrig hiemme, og saa kom Ildebranden paa, saa der blef intet af. Mr. Lindberg kom og skulle lære mig Lumber. Hand moquerte sig engang over Studentere, det blef Peter Munte vred for og gaf troer jeg ham i Røven. — Med Jomfrue Kaasbøll hafde jeg en Hoben Løjer . . . En Sondag kom hun drivende op paa Kammeret og løb som en vild Kat, sagde som i Hidsighed: giv mig en Kys!; da jeg vilde giøre saa, skammede hun [sig] og lod som

¹⁾ Eiler Kaasbøll (1682—1754), 1711 2. Kapellan ved Frue Kirke, en Søn af Præsidenten i Trondhjem, hvorfra Bekendskabet med Barhows Familie formodentlig skrev sig. 1722 blev K. Sognepræst ved Helliggeist-Kirke. Han galdt for en af Byens bedste Prædikanter og en ivrig Modstander af Pietismen.

²⁾ Hans Hagerup (1717—81) endte som Stiftamtmand i Christiansands Stift. Broderen Jochum døde vist som ung ligesom flere andre af Hagerups Børn. Hans Hustru, Barhows Søster, døde efter 22 Aars Ægteskab i 1737; i denne Tid skal hun sytten Gange have været i Barselseng.

vegrede sig. En Søndag Aften sad jeg paa Ammestuen; der sad Jomfrue Kaasbøll og Jfr. Bierring, den ældre. Jeg fixerte den sidste, sagde at ei treeke Aanden naar lucke Øjne til. Hun prøbte, imidlertid kyste jeg hende, hun arg derover og gred. Jfrue Kaasbøll trostede, sigende hvad det var, og kyste mig. Engang huser jeg Kaasbøl selv kom op og ville ligesom holde Mynstring med min Information, see deres Stiil etc., men det blef ei videre. Jeg prækte for Kaasbøl 3die Juledag Aftensang. President Krog skikkede Bud og lod spørge hvem det var, der prækte for ham. Hand svarte: Det er Hr. Asmund Barhows Søn paa Qværnæs. — Da Foraaret kom, quitterte jeg Mag. Kaasbøls Huus, thi Munthe kom da fra Callundborg og skulle læse for Peter Kaasbøl, Hansen, Joehum Hagerup og Hans Hagerup. Jeg flyttede da ind i et Logement i Studiestrædet hos en Encke i »Den røde Kande«. — Han beretter nu, at der kommer Brev om Faderens Død, og at han selv har ligget lidende af Stensmerter. Sommeren 1728 fik han atter Bolig paa Eilersens Collegium.

»Men den 23. [5: 20.] October kom Ildebranden paa eller vel for, det var en Onsdag Aften¹⁾. Jeg løb derhen²⁾ Kl. 8. Da var Kong Friderik paa Volden, kom derner, og Dronning Anna Sophie efter og kom i Skittet med Skoene. Torsdag brente det sterc. Om Middagen brente Vor Frue Kirke. Flyttede uden tvivl den Aften min Coffert ned i Hummergaden. Der logerte to Petræi. Casper Munthe var landflygtig, blef en Nat hos mig. Da Petræi reiste bort, kom paa det Kammer at logere en gammel jysk Student, som fik Condition hos Gregorius Nielson³⁾. Han blef ei

¹⁾ Københavns store Ildebrand i Oktober 1728, der lagde en Trediedel af Staden i Aske.

²⁾ Ilden udbrod paa Hjørnet af Vestervold og L. St. Clemens Stræde (nuv. Frederiksberggade).

³⁾ En anset Købmand, som i 1728 med Hustru, Børn og Tjenestefolk beboede en Gaard i Boldhusgade ved Stranden.

længe derefter hiulpen til et Præstekald i Jylland paa Maars ved Moinichens¹⁾ eller rettere Toldinspecteur Werners recommandation. Han prækte for Moinichen paa Emdrup og skaffede mig og at præke for ham ved Werner, som sagde: Gud styrke Jer. — [Jeg] logerte vist [da] paa Kræmmer-Compagniet²⁾. Den lille tykke Comediant Ramel³⁾ var den tid Moinichens Cammertienner, som spiste med mig i Kielleren efter Præcken. — Denne [Studenten] recommanderte mig til Gregorius Nielson.

Jeg gik derhen med ham om Morgen til Theedrieken. Hun [Hustruen] kom bagefter ind og satte sig ved Døren. Nielsen raisonerte om Professorerne, at de har formeget at leve af. Det blev klart [ø: afgjort mellem os]. Dette var 1729 omtrent Midsommer, om jeg huser ret. De vil[de] have mig at drikke The om Morgenen der, men kom sielden. Vi fick Viin, tynd fransk, den Dag ved Maaltidet. Maden bestod i Suppe, Sagosuppe hver Søndag, Kaal, islandsk Lammekiød, stegte Tonger med Sylltoej.

1730 om Sommeren blev jeg forlanget af Bispen efter Zeuthens recommandation at være hos Pagerne som Informator i Feddersens Sted. Det varte vel nesten den hele Sommer. Da Kong Frederik reiste fra Kjøbenhafn sidst⁴⁾, var jeg paa Slottet. Jeg fick Frokost, een Bouteille Viin

¹⁾ Den formaaende Oversekretær i danske Kancelli Carl Moinichen (1683—1749), en af Frederik IV's haandgangne Mænd, en Type paa en af Datidens servile Lykkeriddere.

²⁾ Hjørnet af Ved Stranden Nr. 12 (Hotel Royal), som en vis Henr. Meyer havde lejet til Gæstgiversted.

³⁾ Ramel havde været Comediant ved Grønnegade-Teatret fra 1724 til dets Standsning, Sammen med Henr. Wegener spillede han Tjenerrollerne og komiske Figurer. Overskou (I) nævner Niels Christensen i »11te Juni« og Polidor i »Arab. Pulver« blandt hans Roller. Senere blev R. Byfoged og Raadmand i Nakskov (Nystrøm, Den d. Skueplads, 220).

⁴⁾ ø: før Rejsen, paa hvilken Kong Frederik IV afgik ved Døden i Odense.

gelig og maattet ofre 8 Dukater paa Læger. Men sandsynligt er det, at han ved dette Ophold er bleven fort ind paa de fysiske og kemiske Videnskaber, som da var i høj Grad paa Mode i Europa, men endnu i Kraft af svigtende Oplysning nærmest havde et Præg af Okkultisme eller og af Curiositet. I Leipzig blev faa Aar efter de første Forelæsninger om Elektriciteten med tilhørende Forsøg afholdt, og Kemien dyrkedes mange Steder kun under Synsvinklen Alkymi — Guldsmagerkunst eller Forsøg med Metallernes Forvandling, som man mere videnskabeligt benævnedes Tragten efter Guldet. Vi kender Kong Frederik III's alkymistiske Forsøg under Borrís Vejledning; mindes ogsaa, hvordan Tyskeren Joh. Dippel 1719 blev kastet i Fængsel paa Hammershus som Bedrager paa Grevinde Reventlows Foranstaltning, fordi han havde fralokket Greven mange Penge, ja ruineret ham, for Løftet om at lære ham Kunsten at gøre Guld.

»Tincturen«, »De Visés Sten«, »den store Elixir« — kært Barn har mange Navne — var de vekslende Betegnelser paa Hemmeligheden, der skulde forvandle de uorganiske Stoffer: det var en Raptus, som havde grebet Samfundet. Efter Trediveaarskrigen, da Lande og Folk var forarmede, begyndte Rygterne om den gamle Kunst, som allerede havde beskæftiget Middelalderens Munke, at faa Fart. Omkr. Anno 1700 kulminerer den, men i Virkeligheden holder Troen paa de okkulte Kræfter sig længe efter. Da Holberg 1724 skriver »Det arabiske Pulver«, er det helt ud aktuel Satire. Men da tredive Aar senere, lige efter hans Dod, blandt de sidste Komedier ogsaa »Republiquen« udkom, kunde man i denne Komedie, med dens Spot over alle Projektmagere, i Akt III, Sc. 2. ogsaa læse dette Udfald: »Man seer jo, endskjønt alle de, som for Exempel have givet sig ud for Guldmagere, ere befundne at være Bedragere, saa gives dog stedse de, som bedrage og lade sig bedrage paany«. Hvilket viser, at Jagten efter

»Tincturen« og »de Viser Sten« endnu ikke var noget overvundet Stadium. Og det skulde ikke være underligt, om Holberg maaske ved denne Replik ogsaa havde tænkt paa visse Transaktioner mellem Hessisk-Darmstadtisk Hofrath Rud. Chr. Schmidt fra Jena og formodet »Adept« i den store Kunst, Candidat i Theologien Hans Barhow. Men herom straks nærmere.

At Hans Barhow har været inde paa dette og med stor Iver drevet kemiske Studier, ser man af hans Efterladenskaber. Mellem disse findes først en Slags Tavle, indklæbet i et Bind over »Characteres chymici« (ø: Kemiens Signaturer), som \odot for Guld, $\frac{\Delta}{+}$ for Svovl, ∇ Vand osv., og dernæst en Mængde Afskrifter af alkymistiske Manuskripter, som Pater Eberhardt vom Kloster Waldenriedt: »Vom Elixir oder Stein der Weisen« anno 1430, Basilii Valentini: »Schola Veritas« anno 1480 eller sammes »Magnalia Dei, vom Stein der Weisen«, 1482. Begyndelsen er sikkert lagt under dette Jena-Ophold, men den udbygdes ved et andet og senere.

Foreløbig gik Barhow videre med Jacob, snart i Følge med een Ledsager, snart med en anden, vestpaa til Rhinen og Kölln, derfra ind i Holland, og efter Ophold her over Nordsoen til London. Hele Beretningen om denne Rejse er meget summarisk holdt og uden videre Interesse. Han dvæler mest ved det materielle, saaledes om den engelske Levemaade: ingen Suppe, men kogt eller stegt Kød, coaly flowers, Ost, Smør og Brød, Pudding og rød Portugiservin [ø: Portvin] over en lav Sko. — Ved sine »amours i London« dvæler han forholdsvis udførligt; de viser Hans Barhow som en lidet kræsen Dyrker af Venus vulgivaga. — Liverpool besøges ogsaa, og derfra gaar Vejen over Kanalen til Paris, men ogsaa den faar kun to Linjer, og en Note: ingen amour i Paris. De forlader Byen Marts 1741 og gaar videre over Brüssel, Amsterdam, Rot-

terdam. Jacob Nielsen synes at være bleven her, medens Barhow fortsætter sine erotiske Strejftog, indtil han slipper hjem med en Engelskmand til Helsingør. Da han melder sig hos Gregorius Niensens i Boldhusgaden, modtager Madammen ham med et Ørefigen, fordi Jacob har skrevet hjem, at Hans Barhow havde forlovet sig med en engelsk Jomfrue.

Efter et kort Besøg over Sundet til »Lunden i Skaane, hvor jeg skulde besøge en Jomfrue« — et Besøg, som blev afbrudt ved Udsigten til Krigen mellem Danmark og Sverige 1743, drog Barhow atter udenlands i August. Han havde nu faaet Smag for Rejselivet. Rejsen gik kun til Tyskland, men den strakte sig over halvandet eller to Aar med Hovedophold i Halle og Jena. Som sædvanligt betror Barhow sine erotica til Papiret; og hvordan han i Jena har gjort Kur til sin Værtinde Mad. Hennings mindreaarige Datter, behandler han ret vidtløftig. Men hvad han har drevet for Studier, mæler han intet om. Imidlertid kan vi paa anden Maade konstatere, at han har færdedes mellem Folk, der dyrkede Alkymien. Thi den ovenfor nævnte Hofrath Schmidt siger, at det var i Jena han gjorde Barhows Bekendtskab og indsaa, at dette Bekendtskab kunde blive ham meget værdifuldt, fordi Barhow var en »Adept« (ø: en i Hemmeligheden indviet). Hvorfra han har faaet denne Tro, indser man ikke, men lige til Barhows Død ti Aar efter var Schmidt en blind Tilhænger af ham. Skønt han personlig ikke kunde lide Barhow, nærrede han stor Ærbødighed og Respekt for den, der havde faaet Indvielse i Naturens store Mysterier. Hofrath Schmidt, der selv var kemisk Dilettant, var aabenbart en meget naiv Mand, Medlem af »Rosenkreutzernes« hemmelige Sekt, Frimurer etc. Alt hvad der var hemmelighedsfuldt drog ham. Hvorledes Schmidt fik sin Tro befæstet paa Barhow, og hvornaar dette skete, er ikke let at sige. Thi Barhow undgaar saa vidt muligt alle Tal i sit Vita.

Han fortæller blot, at han efter sin Hjemkomst en Tid logerte i »Nummer 2«¹⁾, og derefter hos »den frandske Kone i Lille Kongensgade«²⁾. Men saa er han paa et Aars Tid rejst til Norge, hvor han bl. a. har besøgt Broderen Lars i dennes Præstegaard paa Ørlandet. De to Brødre har haft naturvidenskabelige Interesser tilfælles. Lars har meddelt Hans sine Iagttagelser om Nordlyset, som denne har udført videre (hvilket man ser af hans efterl. Manuscripter) og besørgt udgivet paa Tysk 1751³⁾. Dette Norges-Ophold har antagelig strakt sig over 1746 og ind i 1747. Men i 1746 besøgte Hofrath Schmidt København. Hans Nærværelse synes at have vakt en vis Opsigt her. Paa Scharffenbergs Apotek demonstrerede han i Overværelse af Apoteker Cappel og nogle Standspersoner, at han kunde udvinde Guld af japanske og ungarske Kobberstænger, Cappel fik endda i Kommission at skænke et Stykke Guld heraf til Greve Moltkes Mineralkabinet. Cappel forholdt sig dog afgjort skeptisk, ogsaa da Schmidt ved et senere Besøg paa Svane-Apoteket forvandlede Vand til Krystal⁴⁾. Og at Schmidt selv ikke har følt sig som Mester, erfarer man gennem hans Korrespondance med Barhow, hvilken viser, at han ikke forinden har truffet B. i København⁵⁾.

I 1747 sender Schmidt, der da opholdt sig i Hamborg, i Løbet af Sommeren ikke mindre end 6 Breve til den fra Norge hjemvendte Barhow, der først havde opslaaet sit Paulun hos Værtshusholder Illum i L. Kongensgade, hvor-

¹⁾ Værtshusene ligeoverfor Holmens Kirke, de eneste numererede Huse i Byen.

²⁾ I hans Vejviser læser man under L. Kongensgade: »Det Huus, hvor jeg før logerte«. Konen er den hos Holberg omtalte »franske Marie«, der havde Udsalg af Galanterivarer.

³⁾ Observationes von Nordlicht. Frkft. & Lpz. 1751.

⁴⁾ Fleischer, Naturhistorie, IV, 210.

⁵⁾ Schmidts Breve og Barhows Koncept til Svar findes mellem de Barhowske Papirer i Rigsarkivet.

fra han nogle Maaneder efter slog sig ned i Ulkegaden [Holmensg.], jvfr. hans Vejviser. Med mange Omsvøb og mange Forsiringer gaar Schmidts Breve ud paa, at han vil føle sig lykkelig ved en »Conversation« med Barhow om Metallernes Forvandling og til den Ende gerne gøre Rejsen til København; og senere bliver han mere paagaende og trygler »Adepten« om at indvie ham i »Progressionen« og »Multiplicationen«, d. v. s. Fremgangsmaaden, som forvandlede »Tincturen« til Guld. Af Kladden til et to Aar senere fremsendt Brev fra Barhow til Schmidt, som i tre Aar opholdt sig i Kurland, ses det, at han har svaret Schmidt, at han intet Kendskab havde hertil, og senere gentager han dette Svar paa Schmidts fortsatte Plagerier.

Hvordan Barhows Tanker om Alkymien har været, er ikke helt let at se. Sikkert er det, at Emnet har grebet ham, ellers havde han næppe afskrevet det ene tykke Manuskript efter det andet om de Visers Sten; og at han stiller sig afvisende overfor Hofraadens Paahæng, behøver ikke at betyde andet, end at han ikke vil give en eventuel Konkurrent noget Fingerpeg, der kunde hjælpe til den store Himmelheds Opdagelse.

Eet har han dog nok været paa det Rene med — at han ikke evnede at fylde sine egne Lommer med Guld og derfor maatte tage til Takke med Værtshusmand Illums Kammer i L. Kongensgade, medens han stovede Byen rundt for at vinde noget paa litterært Arbejde af tvivlsom Art. Hertil maa regnes det »Register over forskellige af Stadens Qvarterer med dens Indvaanere«, som han udarbejdede i 1748, og som efter Optegnelser i hans Konceptbøger at dømme var bestemt til at være Kærnen i en Slags københavnsk Haandbog, og saaledes noget ganske nyt i sin Art. Dette Arbejde, som skal blive omtalt nedenfor og gengivet in extenso, har Barhow formodentlig faaet Idéen til i Paris, hvor den Slags Vejvisere var kendte. »Registret« gør unægtelig Indtryk af at skrive sig fra en for-

sumpet, i sin Tankegang ikke saa lidt smudsig og i sit Sind lidt maliciøs Person og langt fra at være en erudit og klog Mands Arbejde.

I 1749 fortæller Selvbiografien, der stadig bliver knappere, at han atter gik udenlands med Hovedstationer i Halle og Leipzig; men hvad han bedrev der, om det var Alkymien, som stadig lokkede, siges der intet om. Med hans Tilbagekomst herfra slutter Optegnelserne.

Det vides, at han denne Gang til en Forandring slog sig ned i en anden af Øster Kvarters Gader, Dybengade, hos en gammel Mad. Lynge. Af en Skrivelse, som Hofrath Schmidt skrev til Apoteker Cappel et Par Maaneder efter Barhows Død i Maj 1754, ses det, at denne stadig Troende igen er kommen til København og personlig har opsøgt Barhow for at prøve at faa ham til at »conversere« sig, skønt han blev frastødt af hans Ydre. Schmidt fortæller, at Barhow til en Begyndelse forholdt sig ganske tavs og afvisende. Men i Længden har Barhow ikke kunnet modstaa Fristelsen til at gøre sig interessant overfor den lettroende Nar. Han fortalte saaledes Schmidt — efter dennes eget Udsagn —, at han vel sad inde med den store Hemmelighed og derfor var en sand »Adept«, men at han havde lovet den gamle Mand, som havde indviet ham i Mysterierne, at tage Hemmeligheden med sig i Graven. Dette gjorde naturligvis Schmidt endnu mere opsat. Tilbyde en Guldmager Penge kunde jo ikke lade sig gøre. Barhow var da naadig nok til at modificere den strenge Bestemmelse derhen, at syv Aar efter Oldingens Død var tilstrækkelig Ventetid; men Schmidt maatte saa først udlevere alle sine Manuskripter til Barhow. Har Barhow ment her selv at kunne finde en Traad — og har de to Mænd gensidig troet at kunne overliste hinanden? Barhow viste i hvert Fald Schmidt to Æsker med den ægte »Tinctur«, et svovlgult Pulver, den ene af Buksbom, den anden af Elfenben, og Schmidt beretter naivt, at de var

16¹/₂ Mill. Rigsdaler værd. Desværre eftersøgte man forges disse Æsker i Barhows Bo efter hans Død. Foreløbig erklærede Schmidt først at ville udlevere sine kemiske Manuskripter, efter at Barhow havde lært ham »Multiplicationen«; men denne indtog da atter sin kølige og afvisende Holdning. Det var, medens Forhandlingerne herom stod paa, at Schmidt en Morgen kom op til Barhow i hans Logi hos Md. Lynges i Dybensgade. Det var den 16. Maj 1754. Han fandt ham i Sengen med Barberen ved Siden, som havde aareladt ham, fordi Barhow følte stærke Smerter i Brystet. Han var yderlig svag og bad Schmidt om Tilgivelse for sin Adfærd mod ham; han forsikrede Schmidt, at alle dennes Breve var brændte (hvilket var Løgn). Ud paa Natten døde Barhow — Dødsarsagen var antagelig Tuberkulose, med Svir og Sværm som tilskyndende Moment. Schmidt saa i dette Dødsfald en Tragedie, ikke fordi han personlig kunde lide Barhow, der jo ogsaa havde holdt ham for Nar, men fordi han i ham højagtede og misundte en »Tincturens« Indehaver, »hvad enten han nu selv havde lavet den eller stjaalet den«. Iøvrigt bemærkede han, at Barhows kemiske Kundskaber ikke havde imponeret ham; derimod hans Viden i de matematiske eller filosofiske Videnskaber. —

Kun faa er vel de, som i vore Dage har hørt om den besynderlige Person, som hed Hans Barhow, et lyst Hoved, en upaalidelig Fyr, en losagtig Krop. Men selv om man ikke finder hans Navn paa Tryk, har han været kendt nok i Datidens København — baade for sin »unerbauliche Lebensart«, som det hedder i Skiftet efter ham, for sin skarpe Tunge og for det hemmelighedsfulde Skær, der hvilede over en Okkultismens Dyrker. Mulig har det været politiske Forsigtighedshensyn, men maaske endnu snarere Rygterne om Barhow som Guldmager, der bestemte den almægtige Overhofmarskalk A. G. Moltke

til i Kongens Navn at lægge Beslag paa hans Bo, indtil en Undersøgelse var foretaget med Gennemgang af alle Barhows efterladte Papirer. Til Executor blev udpeget Kabinetssekretær H. Esmarch, og som sagkyndige Konsulenter blev Professorerne I. C. Kall og Chr. Horreloew, den sidste Professor i Matematik, designerede.

To Aar efter var de lærde Herrer færdige med deres Undersøgelser. Og i Betragtning af Barhows meget skodesløse, springende og gnidrede Skrift maa man give dem Medhold i, at »det haver været et meget besværligt og langvarigt Arbejde«. De var da kommen til den Anskuelse, at følgende Dokumenter burde holdes tilbage fra Arvingerne og udleveres til Kgl. Majestæt:

- A: Et Slags Register in folio over adskillige Stadens Quarteere med Critique om endeel Beboere, hist og her fornærmelig¹⁾.
- B: In folio. Reflexioner over Norge og den norske Nation med videre; hvoriblandt turde være noget, som just ey skulde komme Publico eller Particuliers for Øyne, ligesom og tilsidst staar adskillige Critiquer over visse Folk²⁾.
- C: Et Ark in quarto, derpaa kun lidet skrevet, men noget til Prejudice for høye Hoveder³⁾.
- D, E, F: Trede Bøger in Quarto, mest Extracter af endeel Skrifter og Prædikener, men deriblandt ofte *ex abrupto et loco alienissimo* indrykket betænkelige Ting og uanstændige Critiquer.
- Endnu en Bog. Deri ligeledes blandt megen Sladder, ogsaa ofte uanstændige Specialia og Anecdoter.
- Mest Vægt har man lagt paa »Reflexionerne over

¹⁾ Det er dette, som her offentliggøres som Københavns ældste Vejviser.

²⁾ Dette er ikke opbevaret mellem Barhows andre konfiskerede Manuskripter i den Esmarchske Arkivallevering.

³⁾ I samme Læg findes Barhows Udkast til Selvbiografi.

Norge«, hvoraf adskillige Steder er citeret i særligt Bilag. Kritiken synes ret spagfærdig, og Forslagene til Forbedringer — f. Eks. Oprettelse af et Skiløber-Korps, Dyrkelse af »Jordæbler« (Kartofler) — fornuftige. Men naar Talen var om Norge, var Regeringen paa sin Post, meget omtaalig og fandt sig ikke i nogen Art af Kritik, hvoraf denne vel var den skrappeste: »Ikke een eneste i Geheime Conseil, som veed af Norge at sige; deraf er kommet saa meget dumt ud. Ingen Normand promoveret uden extra Gave. Objectio: ey appliceret til Studeringer. Men dumme Dänen«.

Hvad endelig Selvbiografien angaar, bemærker Es-march ved den endelige Aflevering af Papirerne til Geheimearkivet i 1767, at der blev givet ham Frihed til at kaste den paa Ilden af Hensyn til de deri forekommende Familier; men for at undgaa enhver Mistanke har han dog ikke villet gøre dette.

Samtlige Barhows Haandskrifter med Undtagelse af det ovennævnte om Norge findes nu i Rigsarkivets Fællesafdeling III, 20, tilligemed Akterne ang. deres Beslaglæggelse og Undersøgelse.

Af disse Haandskrifter er ubetinget Barhows »Veiviser« eller »Register over nogle af Stadens Quarterer« for Eftertiden det interessanteste, idet det til Trods for sin skødesløse Form og delvise Upaalidelighed maa siges at være baade af topografisk, personalhistorisk og kulturhistorisk Værd og at give ypperlige Bidrag til Københavns ældre Historie omkring Midten af 17 Hundred-Tallet.

»Vejviseren«, som den nu foreligger, maa vistnok snarest opfattes som en Skitse eller Kladde til en Haandbog over København. Den har som Holcks Vejviser senere hen ogsaa villet give en »Anviisning til de Flestes Bopæle her i Staden« — et ikke let Arbejde paa en Tid,

da der hverken fandtes Gadenumre eller Politilister. Nøjagtigheden af den Barhowske Vejviser er nu ogsaa temmelig problematisk. Arbejdet er, saa vidt man kan se gaaet for sig saaledes, at han har vandret Hus for Hus igennem i de Kvarterer han vilde beskrive; snart har han spurgt efter Logemente og udfrittet om Stedets Beboere, snart har han samlet Oplysninger og lyttet til Sladder i en af de mange Værtshusmands eller Øltapperes Boder i Nabolaget.

Af indre Kriterier ses det, at Manuskriptet maa datere sig fra 1748; men det ses ogsaa, at det senere — formentlig i 1751 har været underkastet en Revision, hvad der forklarer dets mange Overstregninger og Ændringer. At Navne ofte er forskrevet, kan ikke undre. Tiden havde ingen Respekt for Orthografi.

Det er vel henimod en Tredjedel af det gamle Københavns Gader, Barhow har faaet gennemløbet, men rigtignok ikke med lige stor Grundighed eller Udførlighed. Udførligst er det Kvarter behandlet, hvor han selv havde sit Logi: Øster Kvarter, d. v. s. Gaderne fra Østergade og øst paa ud til Holmens Kanal (L. Kongensg., Holmensg., Nikolaikvarteret, Laxegade, Dybensg., Hummergade osv.) — et Kvarter, som i de sidste Menneskealdre er blevet socialt betydeligt distanceret; men som omkring 1750 var et Centrum for det borgerlige København. Rigtignok begyndte der allerede da at gaa Ord om Kvarterets Løsagtighed, og Barhows Annotationer viser, at dette ikke var uden Grund; men det var langt fra sunket i den almindelige Mening som siden hen. Mangen velagtet Borger boede her. Det var et gammelt Kvarter med Gader, der kun var 9—11 Alen brede, og efter den store Ildebrand 1728, der havde lagt hele Klædebo-Kvarter, store Dele af Nørre-, Købmager-, Rosenborg-, Frimands- og Snarens-Kvarterer i Aske, usædvanlig tæt befolket, da mange havde søgt Husly her. Barhows Skildring af dette Kvarter og dets

Beboere har ikke mindst sin Betydning ved, at det ved den paafølgende store Ildsvaade i 1795 først og fremmest netop blev det, som Ilden raserede. Det samme gælder Strandkvarter med den dengang tæt bebyggede Højbroplads og mange Gyder og Krinkelkroge. Branden umuliggør at verificere de gamle Huse med de senere byggede; men Geddes Carréplaner fra c. 1760 vil kunne hjælpe til at korrigere den Flothed, hvormed Barhow springer et og andet Hus over.

Foruden Øster Kvarter er det Kvarteret omkring og ved Stranden, Købmagergade, Gothersgade og nuv. Store Kongensgade, som er udførligst behandlet. Men nogen Fuldstændighed maa man ikke vente. Hvor Barhow ikke har overkommet at skaffe sig Besked, tier han. Alligevel er det ikke saa ganske lidt, vi erfarer gennem hans Register om mange af Københavns Borgere og Borgerinder, rent bortset fra de Skudsmaal om deres moralske Egenskaber, som jævnligen medfølger, vel mest til Glæde for den ondskafulde Forfatter selv.

Vi faar bekræftet, hvordan visse Lav eller Forretninger endnu dominerede visse Gader og Kvarterer. Nørregade var Bryggernes Gade, Vimmelskiftet og Amagertorv Klædehandlernes, paa Købmagergade holdt Guldsmedene til. En særlig Art Forretning, som dengang trivedes, var Handlen med Kinavarer. De bragtes hjem af Kaptajner, Styrmande og Matroser — »Chinafarerne« —, og Salget af dem blev en ikke uvelkommen Indtægtskilde i mangt et Smaakaarshjem, hvor de for Liebhave paradere i Vinduerne i den gamle Bys Gader. — Og gamle Slægtsnavne dukker op, der viser Vedhængen ved Haandværket.

En smukkere og renligere By end siden hen har København ikke været. Fuld af Smøger og Gange og overmaade tæt befolket. Slægten dengang tog til Takke med meget lidt Lys og Luft, og de mange »Brændevinsmænds«

Stalde i de snævre Gaarde har ikke gjort den bedre. Øltapperi og Brændevinsbrænderi — det var Hovednæringsveje i det gamle København, som Barhows »Veiviser« kaster et højt interessant Strejfflys over¹⁾).

¹⁾ Om Øster Kvarter se iøvrigt Emil Madsens Afhandling i Hist. Medd. om Kbhvn. IV, S. 73 ff.

KIØBENHAVNS VEIVISER 1748.

Vingaardstrædet

naar mand gaar ind ved Nicolai Kirke.

Paa den høire Haand:

- I. Hr. Hedemark, nederste Capellan¹⁾. Hjørnehuset. Har Gleerups Datter.
- II. Bredendich²⁾, Organist. Har en Datter og Son. Hofvedrige Folek.
- III. Klockeren Haaber.
- IV. Brodersøn, Sognepræst³⁾. Fik Frøken Vogt. Har mange Børn. 3 Sonner. En Catecheter, en Postmester i Haderslev.

V. En Kræmmere Mun[d]t paa Børsen. Under i Stuen boer Folck, uden tvivl en Enke, som sælger Traae, Silcke etc. Hedder Mad. Jørgensen.

VI. [Lüder] Stifken. Hjørnehus¹⁾, er hans eget. Fik Jomfrue Bløde. Er hans eget Huus.

VII. Skrædder []. Har 2 Døitre og Kone. Major Bran[d]t.

VIII. Bryggeren Jacob Christensen Kautrup. En stor nye Gaard. Har en Spekhøker - Datter af Fortunstrædet, fick Penge. Hun død, hand gift igjen.

Der logerer Capt. Lieutn. Wigant Søe-Captein.

* En smal Gang. Holdes Vertshus.

* En smal Gang. Vertshus.

Hør den Bryggermand til, er

¹⁾ Ole Peder Heidemark (f. 1713) blev 1750 nederste Capellan ved Nicolai Kirke. Først har ogsaa været skrevet: Chr. Reenberg som fungerede 1748 i denne Stilling.

²⁾ Fred. Chr. Breitendich, Udg. af den første Choralbog 1764.

³⁾ Sognepræst ved Nicolai Kirke Nicolai Brodersen Brorson (f. 1690), 3. G. 1751 g. m. Charlotte Maria Vogetz, Enke e. Raadm. Borrebye. »Paadrog sig som Sognepræst allerhøieste Mishag, fordi han ikke vilde anvende haarde Midler mod den Ryggesløshed og Sædernes Fordærvelse, hvoraf Menigheden skal have lidt« (Wiberg).

¹⁾ Hjørnet af Nicolaigade.

Hører der. Eller er og kjøbt af Brendeviinsmanden. Boer Matroses, 2 Citronkoner.

IX. En Bogbinder Fenden, Hiørnehuus¹⁾. Dér gick en smuck Jomfrue ind. Hun logerer ovenpaa med sin Moder, hedder Jomfrue Cappel; er kiendt med de unge Kalle. Madam Kükling uden tvifl logerer her.

Feddersen, Urtekrammer, er 50 Aar. Har sin Søsterdatter hos sig. Hun kiøn Pige, passabel, skal vel have Anders(?).

En gammel Mand med en halvgammel Kone. Da de ene sove ovenpaa, men ingen Opvartning.

En Murermester.

En Skibsskriver.

En Brendeviinsmand Jespersen.

En Malere heder Schioller, kjøbt Huuset der.

Det Huus, hvor Köbke boede. — Dér Jomfruehuus.

En Værtshuusmand Piil. En Trappe op, der logerer saa Degel, som Procurator og Doctor.

Captain-Lieutenant Bangs Encke. Hand slagen ihjel af en Skorsteen i Prestøe, hun Pension.

En Bøcker Brock. Den gamle lever endnu. En Prest Skibsted sagdes at ligge i med Konen.

¹⁾ Hjørnet af Holmensgade.

. . . . Skriverkarlen spiser hos den franske Kock. (Er ei Kock, men tracterer gode Venner.)

Skalks, Kirkeskrivere paa Hiørnet af Neglicke-Gangen¹⁾. Har en Søn, som tilhører Fridrichsberg. En Datter er gift med en Malere, noch en har en Prest paa Landet. Noch en hiemme.

Det andet Hiørnehuus ved Neglickegangen. Boer uden tvifl en Encke. Der logerer En som indeasserer Pengene ved Accisen. Har Familie og Børn.

Et Huus, hvori [en] Normand holder Billiard. Huset hør vist en Heyducke til. Der boer en Hyre-Kusk, som har at kiøre bort. Huset er nu kjøbt af en Bager.

Et Huus, hvor Oberstlieutenant von Haven. Oberste Castonic²⁾ boer der. Er sult.

Tvær-Trallevereket for Nicolai Kirkegaard.

Paa den venstre Haand:

Graveren til Nicolai Kirke, Thune.

¹⁾ Nellikegangen, nu Asylgade, der som nu var forbunden med Dybensgade, men derimod ikke gennemført til Hummergade.

²⁾ Henrik Siegmund Castonier (1692—1766), komm. Oberst ved Livgarden. Stedet det nuv. Hotel Monopol paa Hj. af Vingardsstr. og Kongens Nytorv.

Kirkegaards-Muuren.
 En, som har Porcellin. Skrædder-Kone. Manden er Snedker.
 Smedens Gang. Der 4 Nat-Jomfruer. 2 Hørehuse. Der er Gang ind til lille Kongensgade til Skippernes Lavshuus¹⁾.
 Carstensen, Sergeant ved Holmen. Har Tobak. En Datter. Høit Huus.
 Et Huus nest ved Carstensen, hvor staar China Varer i Vinduet. Er besiddende Folk. Manden er Skipper. Konen sidder ved Helliggeistes Kircke²⁾.
 En Spekhøker i Brendeviinsmandens Huus. Er Vegteren i Laxegaden, som hol-

der den [5: Butikken]. En Brendeviinsmand¹⁾.
 Et Hørehuus, det Mad. Spæhold oppyntet. Hør en Skrædder til, som boer paa Salen. En Encke boer under, som har Piger. Der logerer Skolemester Daniels (slagen ihjel) Encke; har 2 Døttre, hvoraf en syer Perlestickeri, en Son er Student. Noch [en] Sergeant ved Holmen.
 Grevinde Knut²⁾.
 To gamle Folck, som lever af deres Midler. Manden hedder Rosborg. Været hos Grev Frijs og haft Groscontzlerindens Commissiøner. Lever som i Kloster. Groscontzlerindens Gaard³⁾.

Dybens Gade

naar mand gaaer derind fra Admiralgade.

Paa den venstre Haand:
 Hyrekudskens Vognskuur paa Hiørnet. Hør Brun til.
 En Skipper. En lübsk Skipper.
 En Hyrekudsk Gregers. Er nest op til Brodersens Bagport³⁾. Hun⁴⁾ spiser aldrig med ham.

Philip Becker, Skrædder. Er Hiørnehuus⁴⁾. Der logerer Veiermesteren Kierulf og en anden. Peruquemagerens Hiørnehuus er nu solt.

for Mand og Hustru er alm. i 18. Aarh.'s jævne Sprog.

¹⁾ Den omtalte »Brændeviinsmand« maa være G. Spendrup og Ejendommen Vingaardsstræde 10, hvor Ewald senere logerede.

²⁾ Vingaardsstræde 6, den gamle »Vingaard« med stor Have.

³⁾ Nuv. Magazin du Nords Bygning paa Hj. af Vingaardsstr. og Kongens Nytorv, ejedes af Storkanslerinde Holstein, bygget 1686. af Storkansler U. A. Holstein.

⁴⁾ Ved Nicolaigade.

¹⁾ Skippernes Lavshus var i L. Kongensgade 33.

²⁾ Neml. i Boderne ved Kirke-muren. I en Note staar: »Linnet Kræmmerske ved H. G. K.«

³⁾ Se ovenfor under det fjerde Huus paa høire Haand i Vingaardsstræde.

⁴⁾ Betegnelsen »Han« og »Hun«

1. Madam Lynge, een olle¹⁾ auctionsbuds Encke.
2. Huset solt til en Tømrermester paa Holmen. I Stuen er Vertshuus. Manden er en Hattemagersvend i Arbeide. Konen coqvette, vist før har probert. Der logerer Madam Winding, hvis Mand skar Membrum.
3. Skolemester. Hand boer paa Skolen. Neden under i Stuen boer en Sølvprøver(?), Noch en Student, to Skriverskarle.
4. Vertshuus, siges Horehuus. Staaer en Hovl over Døren. Sneckeren med Kone døde efter hinanden. I Stuen Theekræmmer. Jomfruehuus.
5. Islandsk Bøcker, som holder Thehuus og Rolle (o: Rulle). Der hentes mit Theevand. Logerer en gammel Vaskekone. Hallesens Broder.
6. Mad. Gla[h]n, er døv, som med Manden boer ovenpaa. Nedenunder siges Viinhuus med Terninger.
7. Krüger, af Underfogdens Folck, fick Stenholms Encke. Hiørnehuus. Holder og Vertshuus. En Koch, to Officerer ovenpaa. Meelmanden. Er Enckemand. Hiørnehuset²⁾. Syepiger er

der i Huset. Han har en Stifdatter, som har Skavanck paa Øjet.

En Skipper, der er Bagsal med Skornsteen. En Fuldmægtig logerer der paa Cammeret. Huuset kiøbt af Skibsbygger König. 3die Huus fra Ulkegaden. Hendes(?) første Mand var Skipper, men nu har hun en Skriverskarl.

Madam Damstrøm. Er Encke. Hendes Mand var vist paa Amager en Bestillingsmand. Det Huus, hvori min Vaskerkone. Hiørnehuus. Hør en Brygger til. 3 Parthier deri. En Procurator.

En Skipper boer som i Krogen¹⁾.

Der hvor 2 Islændere boer, bor en Barber-Encke, Madam Bensen.

Paa den høire Haand:

Højesteretsadvocat og Ober-Auditeur Procurator Brun²⁾. Det var før Wickmands Gaard. Er Hiørnehuset. Porten vender ud til Admiralgaden. Hand faer sig af sin Kone, har sit Søkende-Barn. Der Per Larsen har Masker.

En Norsk, Bran[d]t.

¹⁾ Dermed menes i den skarpe Vinkel mod »Nellikegangen« (nu Asylgade).

²⁾ Antagelig A. Bruun, en af de første exam. juris (1738), Generalauditor i Marinen, Etatsraad († 1798).

¹⁾ olle = alte (plattysk). I hendes Hus døde Barhow i Maj 1754.

²⁾ Hj. af Ulkegade (Holmensg.)

Jæger, en Vintapper. Hjørnehuus. Har en Datter, som temmelig smuck, nu Hore. I Stuen Vertshuus.

Landgaard. Urtekræmmer. Hjørnehuus¹⁾, fik Dickmanns Datter. Huset indrettet til Logerende.

Koch, Hoftrompeter.

Böcker. Hand ei for længe [siden] død. Ovenpaa er en Peruquemager. Ei flere Parthier²⁾.

Sum (ø: Suhm)³⁾ er paa Holmen. (Commissariet). En stor Horehund. Konen græmmer sig, har otte Born (2 Kröblinger). Hand har den gamle Lehrs Datter. Soster til Cammerraad Lehr. Datteren besøvet af Ring,

som fik Datteren. Den halte skal giftes. Den tredje er forlovet med hans Karl. Sonnen og gift.

En Encke, hvis Mand var Staldkal, tager logerende an. Et Vartshuus: »I Dybet«. Hjørnehuus¹⁾.

Hjørnehuus der imod boer en dansk Comoediant.

Madam Retz boer mit i Gaden. Har Døtre. 3 om ei 4. Falbe opholder meest Huset. faaer af Silkehuset i Rixd.

Et Horehus.

Noch et Vertshuus.

Det høie hvide Huus langt henne i Gaden hører en Tommermandssvend til.

Laxegaden

naar mand kommer ind af Bolhusgaden.

Paa den høire Haand:

En Urtekræmmer, heder Walboom. Huset hør Hochland⁴⁾ til. Der logerer Swartzenberg, var Cammerfiener hos Danneskiold. Har Tieneste paa Holmen. 400 Rixdlr.

Skipper-Encke, som holder Læretskram i Helliggeiststrædet.

Et Horehuus. Konen Hore; der Kalkreuter og Osten. Kongens Seilmager.

En Stolemager, hand død. Encken holder vedlige Handvereket.

En Snedker.

Vertshuus.

Et Huus med en Trappe, hvor et Horn i Muren. Der boer en, som ved Kongens Slupper. Holder Vertshuus. En

¹⁾ Vintapperen har saaledes boet paa sydlige Hjørne af Nicolaig., Urtekræmmeren paa nordlige.

²⁾ Med »Parti« menes her »Familie«.

³⁾ Mich. Valentin Suhm. Han var gift med Hilleborg Cathrine Lehrs (1728 kaldtes hun Giertrud).

⁴⁾ Huset ved Hjørnet ejedes af Pottkræmmer Dietr. Hoogland.

¹⁾ Til Ulkegade.

Bagsal i tredie Etage [med] Skornsteen. Logerer en Lieutenant.

Sr. Arent [Heinsvig, overstr.]. Lige overfor de »3 Hiorter«, er der hvor jeg logerer.

Severin, Sergeant paa Holmen. Der logerte Haagen. Veed ei om paa venstre el. høire. Encken giffit.

»Laxen«, et Vertshuus. Der logerer Lund.

Madam Høier, holdt Theehuus. Men nu kun f. Logerende.

Heinsvig, handler med Thee, Caffé, Traad, Syenaal, Sucker.

Bertel Rasmussen, en Skipper, som far paa Lybeck. Rig Mand.

I »Tranen« har været Horehuus for.

En Kornmaaler, holder Vertshuus tillige. Der boer en Peruvemager, som er svensk, ovenpaa. Falk.

Peder Cappel. Skipper. Boer tvertover for Politimesteren. Strax ved den næstfølgende store Gaard. Logemente. Lille Sal, Skornsteen ved.

En stor Gaard kiøbt med af Hildemand, som har Eilertsens Datter, hvori logerer den unge Rantzow, Præsidentens Son i Altona¹⁾.

En Tømremester har bygd

den. Brockmand der og von Haaven. Nu har Hildemand kiøbt det.

Grevinde Scheel boer oppe i Krogen¹⁾ ved Smeden. Ei hendes Baghus.

Paa den venstre Haand:

Et stort Huus, hvor en Tønde. Manden hedder Eygert Thomsen, holder sterck Vertshuus.

Commissariatsbud Torp. Han sine to Broderdøtre i Huuset. Ellers logerer en Skipper, to Studenter.

Et høit Huus. Encke. Datteren besøvet af en, som fik Tieniste i Holsten. Madam Sengeløse eller Thune.

Hans Jespersen, Rentecamier-Bud. Døren altid lukket.

Det blaae høie Huus. Der logerer den gamle Mad. Büll, som er den gamle Mad. Klownmands Søster.

Et Vertshuus. [Manden] heder Somerfelt. Der Tuchmagernes Herberge.

Land-Commissariats Fyrbøder paa Posthuset, hedder Riid, god Tieneste, boer hvor Tafflen staaer [paa] Dorren. De Stuer til Gaden koster 7 Mark Ugen; noch andre store Værelser. Der logerer von Einen.

¹⁾ Er den fra Struensees Historie velkjendte Grev Carl Schack v. Ascheberg Rantzau (1717—89), Son af Overpræsident Hans R.

¹⁾ Den nuv. »Huk« i Laxegaden mellem Handelsbankens og Landmandsbankens Bagside, eller Reverensgade, som dette Parti af Gaden kaldtes.

En Meelmand kjøbt Hiørnehuuset, hvor Guldsmeden boer, der Mad. Lolbye.

Holmens fattige Skole.

En Glarmester. En Skomager boer ovenpaa, Vertshus under. De 3 Hiorte. En Sergeants Enke.

De 3 Hiorter har været slet Huus før, hvad nu er.

Anders Jørgensen, Admiraltets Fyrbøder. Der er 3 unge smukke Piger paa Salen, er vist Fyrbøderens Døttre. Forældrene er og der paa Salen, uden tvivl Cancellie-Fyrbøder. De gode Jomfruer Jørgensen stadser og stort, moquerer sig over Brendeviinsmandens Døttre.

Et Huus, hvori den Kones Datter boer, som Brant logerer hos i Hummergaden; har haft en Sergeant paa Salen, Severin, han en galant Karl. Nu er hun Encke. Der logerte Hübsch. Der en Kone, som er Jfr. Bryggemand, der har en Ostlinderfarer.

En Glarmester. Der logerer Jessen paa Rentecammeret (senere Tilføjelse: logerer nu i No. 10, spiser No. 11¹).
Noch en Jomfrue.

Jeg spurte der efter Logement. Der hvor de 2 Jomfruer gik ind med Lieutenanten Kalkreuter.

En Stalkal.

Engelsen, Tommermester, vide infra.

En Stolemager Pipgras. Fattig, har mange Børn. Hans Døttre er Gref Ranzows Maitresser. Han spadserer med dem¹).

Tommermester [Engelsen] har en Datter, som vist forlovet med en Lieutenant. Der logerer en Søecommissariats-Fyrbøder.

Etatsraad og Politimester Torm²), er sidste Port i Laxegaden, førend mand kand see Hallands Aas.

Sc[h]üttz. Hand har 2 Døttre. Hun (o: Konen) kand got spille Kort, saavel som begge Døttrene.

se i Datidens Kbhn Se Jacob v. Thyboe, Act II, Sc. 1.

¹) Det er aabenbart Genboskabet fra Gadens højre Side, der har ført til disse Amouretter. Forøvrigt er Pipgras det eneste Navn af Laxegadens samtlige Beboere, som 20 Aar tidligere findes i Fortegnelsen over »Kjøbenhavns Huse og Indvaanere efter Branden i 1728«. Dog har Skipper-Slægten Cappel bevaret sin Ejendom.

²) Erik Torm, Politimester 1731—61.

¹) Hermed menes »Numrene« ved Holmens Kanal ligefor Kirken, de eneste nummererede Hu-

Hummergaden.

Naar mand gaaer ind fra Admiralgaden.

Paa den høire Haand:
Madam Böll, er Encke. Har 3
Døtre og en Son. Holder
Vertshuus—gør toback. Lo-
gerende ere Walbot-Fischer
som er meget syg. Oppen,
Therkelsen.

Theemand Møller¹⁾. Datteren.
En Dansemester.

En Skipper Engelbret fra Lü-
bek el. Jylland. To gamle
Folck, har Formue, holde
lit Vertshuus.

En Brygger-Svend paa Kon-
gens Bryggerse i Madam
Muncks Huus.

En Controlleur el. Visiteur
tvært overfor »Hummeren«,
hvor von Westen logerer.
Haand hedder Hauch — er
en Sathan.

Olle Borcks Gaard.

Thomesen ved Holmens Skiff-
ter. Der logerer Ambrosius.
Har 9 Born.

Værtshuus.

Styfe. Der logerer Spiritus
asper²⁾ ved Gangen paa en
Sal.

Hum. Hjørnehuset. i Slutteri-
et³⁾.

¹⁾ Thehandler Knud Møller ci-
teres 1728 som boende i Hummer-
gade (Kbhvs. Indvaanere 1728, 157).

²⁾ »Spiritus asper«, Betegnelse
for en græsk Accent, maa her
være benyttet som Ogenavn (se
ovenfor).

³⁾ Hum var Værtshusholder, hos
hvem Barhow logerede i 1747,
da han boede i L. Kongensg.

En Encke, anden Dør fra det
sidste Hjørne. Hendes Mand
har været Skrædder. Han
dricker ved Professionen.
Ovenpaa den Stue, som hun
vil leie bort, boer en norsk,
heder Wit.

Paa den venstre Haand:

En Tommermandssvend. Har
bygd det store hvide Hjør-
nehuus. Har Familier til
logerende. Prosch logerer
vist endnu der. [Der] er en
Chinafar-Kone, en Jomfrue
der, er som halvt Bordell.

En som fick Brendevindsman-
dens Datter. Hun død, hand
holder endnu Brendevinds-
brenden og Vertshuus, saa
der er nu to unge Folck,
som staae sig vel.

Bernts¹⁾, Smedeskriver, i Mad.
Brygmans Huus.

»Hummeren«, hvor Professo-
ren²⁾ logerer.

Et Huus, som hør Procurator
Somme til. En Maler boer
der nu.

En Visiteur, som visiterte mig.

¹⁾ Bærens citeres i 1728 som
boende i Hummergade med 2
Svigerinder.

²⁾ Om denne Professor er en
Prof. Univ., eller et Skæmtenavn
for en Stud. perp. kan ikke af-
gøres. Men i og for sig var der
for en Professor intet beskæm-
mende ved at bo i Hummergade.
H. L. Martensen boede der senere
som Nygift.

Hodal, er paa Holmen Protocol-
collist.

Rhode, Enckedronningens
Mundskenck. Er kun 3 Men-
nesker i Huuset.

Det Huus, hvor Consulen
Brant logerte¹⁾. Hun (ø:
Værtinden) var Encke, har
haft saa en Matros, nu har
hun en Quartermester, ung

Mand, som immer er hjem-
me hos hende. Der logerer
den gode Islandsfar Bensen.
Captein Weigerslev.

Det Hjørne, naar mand gaar
fra Laxegaden og dreier om
fra Urtekræmmeren, der
boer Klockeren.

Nest der ved Klockerens Mül-
lers Encke¹⁾.

Nummerne²⁾

No. I. Hendrichsen. Barberer.

No. II.

No. III.

No. IV. Logerer Lieut. von
der Lühe. Der boer de
Folck, som boede for i
Bergs Huus i lille Kongens-
gade, strax efterat hand selv
flottede ud.

Nr. V. Bang. Holder Verts-
huus med Spiisning, Thee.

No. VI.

No. VII.

No. VIII.

No. IX. Bille. Hafneskriver.

No. X. Madam Brun. Hendes
Datter skal have Skade.
Hun har Penge.

No. XI.

Ved Canalen.

Hr. Neem.

Captein Richard.

Notariuses Gaard.

Generalinde von Stichaus²⁾
Gaard.

Grevinde Scheel. — Har saa-
meget Smør.

Commissariatskriver Holm.

Holmsted.

Camerraad Mule uden tvifl.

Mag. Hvid.

Helt, som er ved Kirckerne³⁾.

¹⁾ Dette senere overstreget.
²⁾ Den Husrække, som laa over
for Holmens Kirke, og som senere
kaldtes »Storestræde«, var de ene-
ste nummererede Huse i Byen —
indtil Struensees Tid, 1771. Den
anden Del omtrent fra Knækket
ved Landmandsbanken og til Kon-
Nytovr kaldtes »Ved Canalen«
eller »Holmens Revier« (deraf
Benævnelsen »Reverensgade« om
den Del af Laxegade nærmest
Kgs. Nytorv).

¹⁾ Peder Møller, Klokke ved
Holmens Kirke. (Kbhvns. Indv.
1728, S. 154).

²⁾ Navnet vistnok forskrevet.

³⁾ Krigsraad Peter Helt.

Admiralgaden

naar mand kommer igiennem Vælvingen¹⁾.

Paa den høire Haand:

Puder-Fabriqvneur Mariager.
 »Ravn«. Et Værts- og Thee-
 huus. God Søgning.
 Nicolai Skole. Er indryckt.
 Holst. Hamburger Agende Post.
 [Senere: Hand død, Tho-
 rup do.].
 Bogbinder Graae. Har mange
 Børn.
 Biil. Vintapper. Encken le-
 ver²⁾.
 En Kock, som spiser³⁾ Følck.
 Vår før [i] Byfoged Ien-
 tofts Gaard. Han heder Ga-
 bel. Prosch spiser der.
 En Brendeviinsmand. Vil sæl-
 ge Gaarden.
 Birckes Gaard. Birck boer
 deri self.

Buchhalf. Vintapper. Hjørne-
 huus¹⁾. Har stor Næring af
 unge Slyngler. Konen kom-
 mer self ind.

Vischers Gaard.

Haare. Urtekrammer. Har ei
 uden to Logerende. Den ene
 er Bredenberg. Ei synderlig
 Næring.

Brygmand, som har Klau-
 manns Datter, suur styg een,
 ligger i med Walter, og
 hand roser sig deraf.

Brorsen. Er Cancellieraad,
 Presidentens Søn, som har
 Cancellieraad Bötkes Dat-
 ter. Var Frøcken, thi Fade-
 ren nobiliteret. Der logerer
 Captein Flensborg.

Paa den venstre Haand:

Nicolai Kircke.

Hr. Hedemark. Hjørnehuus²⁾.
 Hans Bagdør.

Værtshuus, hvor de 7 Søstre
 er. De bager Bakkelse. Der
 løber nogle unge, som Chi-
 nafarere etc. — Ovenpaa
 boer Peruqvemager Blanc-
 bois' Encke. — Hos de 7
 Søstre siges at være Hore-
 huus. De ere ei alle voxne.
 [Senere Tilføielse:] Nu boer
 der en Theemand Høier.

Kiel Værtshuus. Fyrbøder.
 Et Huus, som Bagerencken
 har kiøbt til sit andet Huus,

¹⁾ »Hvælvingen« (opr. Gennem-
 brydningen i den murede Støtte-
 bue i Nicolai Kirkes Front) er nu
 Navnet paa Ejendommen overfor
 Kirken, men betegner her Adgan-
 gen fra Nord til Syd, der nu er
 døbt Nikolai Kirkeplads, medens
 Admiralgade siden 1919 først be-
 gynder ved Hj. afVingaardsstræde.
 Det første Hus her omhandles,
 er altsaa Hjørnejendommen til
 St. Kirkestræde, hvor J. Chr. Pe-
 tersens Papirhandel er, idet det
 lille Gadestykke mellem Øster-
 gade og St. Kirkestræde benæv-
 nes »Prins Jørgens Stræde«.

²⁾ Rimeligvis efter Thechandler
 Claus Biil (1728). I hans Værts-
 hus havde det af Holberg omtalte
 »Pavelige Selskab« haft Lokale.

³⁾ Denne Anvendelse af »spise«
 for »bespise« var ikke ualmindelig
 i 18. Aarh.s Sprogbrug.

¹⁾ Antagelig til Boldhusgade.

²⁾ Se ovenfor under Vingaards-
 stræde.

hvor hendes beste Statsstuer.

Bager-Encke, formuende¹⁾ [senere Tilføjelſe: død]. Har en temelig smuck og rømostet Datter. Er noch en lille der som Søsteren, har og flere Børn.

Gisbert von Hemert, Vintapper²⁾. Renteskriver. [Senere udstreget og tilskrevet: Capt. Koch].

Vognskuuret paa Hiørnet.

Auditeur, Advocat Brun. Hiørnehuus. Faaer Prygl af sin Kone, hands Søkendebarn. — Og en Peruquemager.

[Sml. Dybengade, 1ste Sted, højre Haand].

Urteboe. Walboom, Urtekræmmer Walbooms Søn. Huset hør Hochlant til. Kükling for der¹⁾.

[Sml. Laxegade, 1ste Sted, højre Haand].

Sqvaldergaarden³⁾

naar man kommer ind fra Vingaardsstrædet.

Paa den høire Haand:

Stiefken, Hiørnehuus.

Smeden.

Glarmester-Kroen⁴⁾. Staaer 3 Croner paa Skiltet. Der logerer Tobiasen, Hoboist ved Fodgarden. Logerer Studentere.

Skrædderen Philipp Becker. Hiørnehuus. (Der) Logerer Kierulf og Toxvær, to gamle Studentere. Toxvær det ærlige Menneske.

Jæger. Vintapperen. Hiørnehuus. En gal Mand. Datteren besovet af Capt. Meier. Barnet dødt. Hun nu død.

¹⁾ Antagelig efter Johan Seger, Bager.

²⁾ Fort. 1728 har Gysbert v. Hemmert.

³⁾ Skvaldergaarden, senere Skvaldergaden, benævnedes indtil omkring 1880 den sydlige Del af Nicolaj-Gade, fra Vingaardsstr. til Holmens Kanal.

⁴⁾ a: Glarmesternes Lavshus.

Paa den venstre Haand:

Skrædderen.

En Grovsmed.

Barbereren. Smith vist.

Kandestøberen paa Hiørnet.

Huset hør Skrædderen til. Thomas Reken²⁾ [senere overstreget og ændret til: Spanggaard]. Urtekræmmer. Konen har vist ruinert ham. Under i Kielderen boer en Vegter.

En Rockedreier. Der logerer Archivarius Nieman.

Det Huus, hvor chinesiske Varer, hør og Rockedreieren til. Madam Holst, som har Hvedemeel at selge, logerer der.

¹⁾ 1728: Hans Henrich Küklin, Urtekræmmer.

²⁾ Fort. 1728: Thomas v. Reken, Urtekræmmer, i Dybensg.

Ulkegaden¹⁾

naar mand kommer ind af Lille Kongensgade.

- Paa den høire Haand:*
 Nicolai Kirkegaard's Muur. bager boer under. En gammel Mand har en Datter, een var gift.
 Bogbinder Fenden²⁾ (sml. Vingaardsstr. IX). En Snidker boer strax ved. Heder Koch.
 En Spekhøker boer, hvor Winter paa Hiørnet. En Tobacksspinder.
 Et Vertshuus. Blockedreier¹⁾.
 Skipper Rasmus Pedersen, li-geoverfor Blokkedreieren. En Meelmand, som har en Datter, gaar med kryllet
 Hum. Fyenboe. Hiørnehuus af Hummergaden og Ulkegaden. der hvor Guldsmeden boer paa Hiørnet.
 Mörch. Cantoren til Holmens Kirke. Hiørnehuus. Reiert Olsens Huus paa Hiørnet af Ulke- og Hummergaden.
 Klocker-Encken boer vist paa Hiørnet af Hummergaden og Ulkegaden.
Paa den venstre Haand:
 En som handler med China-varer, heder Sivertsen. Konen gal, har Mistancke om sin Mand. Han er Sergeant ved Brandfölk. — I samme Huus en Spekhøker. Hr. Neem. Hiørnehuus. [Sml. »Ved Canalen«]. Har en passabel voxen Datter. Har endeel smaa Døltre. Konen er ei som klog.
 En Peruqvemager. En Sucker-

Fortunstrædet

naar mand gaar ind fra Admiralgaden.

- Paa den høire Haand:*
 Bogbinder Graae. Har Børn, Huset er indryckt²⁾. Har en voxen Datter, som [er] god Næring.
 smuck. [se ogsaa under Admiralgaden]. Et Hørehuus.
 Et Værtshuus. Hiørnehuus.
Paa den venstre Haand:
 En Brendeviinsmand. Anders Vintapper.
 En Urtekræmer Beer. Norsk. Madam Poulsen holder Billiard.

¹⁾ Ulkegade = nuv. Holmensgade, hvis første Dels ene Side, mellem L. Kongensg. og Vingaardsstr., optages af Nikolai Kirkegaard's Skur.

²⁾ Besvogret gennem sin Hustru Anne Elisabeth med Bogbinder Lars Graae i Admiralgade.

¹⁾ Blokkedrejer Jørgen Nielsen i Fort. 1728.

²⁾ Paa Grund af Gadernes Snæverhed her i Kvarteret blev nu og da et Hus ved Ombygning »indrykket«.

Philip Jonas, Blytæcker. Hans Giesler¹⁾. Har en uægte Datter har en Hayduck¹⁾, ter, som holder Galant. hun gandske ung.

Bolhusgaden

naar mand kommer ind af Admiralgaden.

Paa den høire Haand:
 Vintapper Buchhalf.
 [Sml. Admiralgade].
 Frue Nielsen²⁾.
 Vintapperen Briand.
 Frølundt, som fik Kieldwendals Encke. Er Capellan eller Schlossforvalter³⁾.
 En Encke-Madam Olsen⁴⁾, fuld af Vanité.

Paa den venstre Haand:
 Smits Gaard. Hjørnehuus. Der logerer Osten, en braf Mand. Madam Fischer.
 Madam van Meurs. Hjørnehuus. Holder Potteboe. Boer i Vimmelskaftet.

Lille Færgestrædet⁵⁾

naar mand kommer ind fra Fortunstrædet

Paa den høire Haand:
 Giesler. Vintapper. Hjørnehuus.
 Et Huus, hvori Peruvemage-

ren skal boe, som nu [boer] hos Brendeviinsmanden. Værtshuus, under i Stuen. Der boer Folck, som gjør Fruentimmerskiørte.
 Mad. Christians har 3 Sønner, en Datter. Nu boer Vogt der.
 En Rebslager.
 En Snedker, tydsk, hvor Professoren gaar (sic).
 Et Vertshuus som er skikkelig.

¹⁾ Haydukke, opr. ungarsk Betegnelse for en let bevæbnet Soldat. Brugtes i Danmark om Livvagten ved de kgl. Herskabers Galakørsel, en Slags Drabanter, iførte lange røde Kapper, med høje Huer og en Krumsabel.

²⁾ Enke efter Kjøbmand Gregorius Nielsen (1728), der spillede en Rolle i Barhows Liv (se ovenf.)

³⁾ Nogen Capellan i Kbhvn. af dette Navn findes ikke.

⁴⁾ Enke efter Toldskriver Jacob Olsen.

⁵⁾ Lille Færgestræde var en Smøge, som forbandt L. Kirkestræde med Fortunstrædet. Mærket eller Huken i den sidste er et Minde om Lille Færgestrædets Udløb i Fortunstrædet.

¹⁾ Jochim Gisler byggede i 1748 i Stedet for sit gamle Hus paa Hjørnet af Fortunstræde og Ved Stranden en anselig grundmuret Gaard (nu en Del af »Hotel Royal«). — Men Stedet maa være senere tilføjet, da Gisler samtidig, under Lille Færgestræde, noteres som boende paa Hjørnet af dette og Fortunstræde.

»Den svenske Konge«. Hjørnehuus. Lumpent Huus.

Paa den venstre Haand:
Steenbucks Gaard¹⁾. Mad.
Wielant²⁾ deri. Kongens

Kudsk der.

Eidelbergs Baghuus.

»Den Norske Koch« eller
»Førgylt Hiort«, paa Hjørnet af Lille Færgestrædet og Kirkestrædet.

Lille Nicolai Kirkestrædet

naar mand kommer ind fra Hvælvingen.

Paa den høire Haand:
Folck, som selger Snustoback,
der hvor Doctor Boiesen
boer. Det hør og samme
Huus til.

[sml. St. Kirkestræde].
Madam Clausen, holder Theehuus, siges Horehuus.
Johan Jansen, Skrædder.

Paa den venstre Haand¹⁾.

Pudermageren Mariager.
Ravn. Vertshuus.

Nicolai Skole. Gallas.
Thorup, Hamburgerpost.
Graac, Bogbinder.

Disse boer i Admiralgaden.

Store Kirkestrædet

naar mand kommer ind fra Lille Kongensgade.

Paa den høire Haand:
En Bogbinder.
Glarvester Petersen.
En Bogbinder Helmut.
En Spormager. Der Richardt.
Bogbinder Liebe.
Terkelsens [overstreget, senere Christians] Dør.

Henningers Huus. Hjørnehuus.

Et Spisehuus hos den afdankede Brygger Brant.

Hjørnehuuset. Der en Skole,
Doctor Boiesen²⁾ boer der
neden under.

¹⁾ Den bekendte Hjørneejendom Højbroplads 21, »Stenbukkens« Gaard. Det maa erindres, at nuværende Højbroplads indtil Branden 1795 var et Conglomerat af gamle Huse. Adgangen til Slotsholmen foregik ad de to Stræder, St. Færgestræde og Højbrostræde, hver paa sin Side af den nuværende Plads.

²⁾ Se ovenfor under Barhows Selvbiografi.

¹⁾ Da Lille Færgestræde løb ud i Gadens venstre Side, kunde der i det meget korte Stræde næppe være Tale om selvstændige Huse eller Beboelse paa denne Side. Det har været Bag- og Sidehuse fra Admiralgade, som vendte ud hertil, og »Vejviseren« har derfor her annoteret de nærmeste Beboere i denne Gade.

²⁾ Maa være Werner Boysen, der 1730 fik Tilladelse til at praktisere som Læge i Kbhvn.; han havde tidligere i 16 Aar praktiseret i Norge, men var endnu ikke Doktor. (Død c. 1754).

[Paa venstre Haand].
Et ordinair Spisehuus. Manden heder Hans Pedersen. Konen er en Satan, de holt lenge Spisehuus.

En Knapmager. Under boer en Peruquemager Holst. Bag i Gaarden to gamle Folck, oven paa Knapmageren.

Store Færgestrædet¹⁾

Paa hoire Haand naar mand kommer fra Stranden.

Madame Morville [overstreget].

Triesbergs Gaard. Hør Jentofts Encke til.

Spengler, Kunstdreier. Har elektriske Machiner. I Cantors Huus. Nu boer en Vertshuusmand under, Professoren oven paa.

[Paa venstre Haand].

Küpk¹⁾, Urtekræmmer, i Kellinghuysens Huus.

[Se under Hummergade].

En Bagere.

Plum [Vintapper, se under Højbrostræde].

Eidelberg.

Palladz [se under Højbrostræde].

Et Hiørnehuus tvert overfor Fjæleboerne. Deri boer en Skolemestere og en Hosekræmmer. Ogsaa en Snedker, som Huset hør til.

Engelbrechts Baghuus.

Kellinghuysen, Klædekræmmer²⁾.

Svertfegeren²⁾.

Heeman. Har Rasmus til Kone, som holder ham i Ave.

Bageren³⁾.

Lille Kongensgade

Naar man kommer ind ad Store Kirkestrædet.

Paa den hoire Haand:

Dalschous Gaard, boede før i det lille Huus ved [Kirkegaards] Muren i Ulkegaden.

Fick efter Politiebetient Hesse en 800 Rixdaler. Kiøbte dette Huus. En Brendeviinsmand. Enckemand. God Næring. Har 2 Døttre,

¹⁾ Nu Siden med ulige Numre af Højbroplads, medens den modsatte Side hed Højbrostræde. Pladsen eksisterede ikke før efter 1795, men var opfyldt med gamle Bygninger, saa at Udsigten fra Amagertorv til Slotsholmen ikke var fri.

²⁾ d. v. s. Vaabensmed. 1728 nævnes Svertfegeren Ephraim Boremand som boende her.

³⁾ Ved Siden af Svertfegeren nævnes Bager Jens Rasmussen.

¹⁾ Skal formentlig læses Kjøbke. Antagelig en Søn af den Johan Kjøbke, der 1728 noteres i Vinngaardsstræde som Bager. Kjøbke-Slægten dyrkede gennem mange Slægtled Bagerhaandværket og er et Eksempel blandt mange paa, hvordan Professionen gik i Arv fra Fader til Søn i tidligere Tider.

²⁾ Klæde- og Silkekræmmer Cordt Kellinghusen noteres sst. 1728.

- hvoraf en ret kion. Heder Ane, vist en Søn Student. — Ovenpaa en Peruquemager. — Dalschou har 5 Børn, en som er Student. De 3 Børn været til Confirmation.
- Der boer og en Fyrbøder ved Krigs-Cancelliet, hand har 7 Børn, den mindste er som Peruquemagerens mindste. Hand heder Müller, har 4 Døttre, kun 1 Søn, en hos Grevinde Blum, smuck Pige. Vrieker, naar [hun] gaar.
- Bageren, den de sagde, hands Kone slaget sin Pige ihjel. Derfor er der og stor Aftræk. Er sold til en Smed.
- En Vognmand, saa og en Tømmermester, som har forbygget sig og derfor løb bort. Der gik en halvvoxen kion Pige ind med en lang rød Kaabe.
- Skippernes Laugshuus¹⁾, der Vertshuus og Hærekudske. Bank. Boer i »Havmanden«.
- Et Huus som Horehuus. Var hands(?) Hus i Leerstrædet. Nu boer Bilefelt (der).
- Det strax ved hvor en høj Trappe. Der er en kion ung Pige.
- Det Huus hvor jeg før logerte [se Biografien].
- Et oppudset Huus. Der boer Bonfils, holder Viinkielder, men Vinen ei nütz(?).
- En Peruqvemager Bierman.
- I det Huus boer Fæstekonen Mad Krog, samt hendes Datter og Mand. Smith har hendes Daetter.
- Skenk, Feltskierer.
- En Skomager.
- En Bogbinder.
- Procurator Mørck. Der gik 2 halvvoxne Jomfruer ind, hvoraf en smuck.
- Kleinschmidt Hass.
- Kandestøbere. Har forlovet sig med en Skippers Datter paa Hiørnet i Toldbogaden; nu slaaet op; hafde før Mørches Datter.
- Paa den venstre Haand:*
- Adam Lommertz, catolisk [øverstreget].
- Mad. Nissen. Viintapperencke.
- Byfogeden Fischers Søster. Hos hende logerer Capt. [] hvis Far Obrist i Tronhiem. Saa og en Hofsanger, som nyder pension. Der logerer Ursin, som [] eftersuccederte, har pension, har en husholderske, som [han] holder saa meget af. Logerer der hvor Risch var.
- En Skrædder. Der jeg spurt efter logemente.
- En Knapmager¹⁾. Acton(?) logerer der. Der 3 Døttre, hvoraf en kion [rettet til: saa nogenledes].
- En Skipper Encke. Zindels Encke. Datteren er gift, boer paa Salen, har en Sty-

¹⁾ Nuv. Nr. 33. En ejendommelig dyb og rummelig Gaard med Svalegange, nedrevet omk. 1880.

¹⁾ 1728: Andreas Bachmann, Knapmager.

mand eller Skipper, heder Pfeif, farer paa China, deraf Varer i Vinduet.

En Fyrbøder paa Admiralitetet. Fick Encke til Overgraveren ved Nicolaj Kirke. Hun havde en Datter, som [var] hos hende, smuck og sitsam Pige, men stadser. Hun har Penge efter Faderen. Graveren, Fyrbøderen heder Astrup, lille og pockaret¹⁾.

Madam Koch har en Styrmand, som nu borde, neste Dør ved Brendeviinsmanden.

En gammel Bagere Pog²⁾, Rafs Svigerfader. Lever af sine Midler. Har 40000 Rixd.

Fischer, Mudderskriveren. Ober-Cammerherre Pleschs Muur³⁾. To Vinduer der. Det er Kiøckenet.

En Skrædder. Var for et gammelt Huus, nu repareret og oppudset. Under i Stuen boer en Chinafarer. Skræderen heder Fischer.

Wickmand, Skildrer, som har Salto's Soster⁴⁾, som stam-

¹⁾ d. v. s. med Ar efter Pocker = Kopper.

²⁾ 1728: Bager Adrian Pog.

³⁾ Antagelig Bagsiden af Karl v. Manderns Gaard (Østerg. 15). — Tidligere havde Overkammerherre Carl v. Plessen beboet Overmarskalgaarden paa Købmagerg. (nu Posthuset).

⁴⁾ Peter Wichmann, Hofskildrer (1706—69), g. 1734 m. Sara Cathrine Salto, Datter af Hosekræmmer H. Salto.

mer. Hans Mor boer i Husset, en gammel Kone. Ellers logerer en Captain Lemche, som er Captain paa Chinafar. — Havde en svensk Kone, men hun flytted nu paa Christianshavn, (vert over for Compagniet.

Dér var et lille Kammer. Brendeviinsmand i et blaåt Huus.

En Encke lever af Capital. Har haft Hyrekudsk [i] det (ø:den) store Port. Hyrekudsk boer i Kiølden¹⁾. En Smed har kiøbt Huset. Nu er det solt.

En Mand, Rosted, som der staar chinisk Porcellæn, Sølvbaand etc. i Vinduet. — En heder Fischer, som er ved Hafncommissionen, logerer der. — Der er nedeunder en smuck Stue med Kammer, 3 Mk. om Ugen. Noch logerer to gamle Folck, som været Tapetmager. Manden heder Rosted, været Laquai. Konen tvettet hos Mag. Hvid.

En Beendreier. Noch en Fiskebeens Kone. Noch en Snedker. Der logerer Kratz, en gammel Capelmester hos Frid. IV som Pension.

Castenschiolds Huus paa Hiørnet. Procurator Gløde, holder Vertshuus. Glarmester — eier Huset. Neden under Vertshuus. Der [logerer]

¹⁾ 1728: Hyrekudsk Claus Jensen.

Stör, Mand og Kone. Noch Folck; har en Datter paa 10
en Kone, som toer for Aar.

Integaden

naar mand kommer ind fra Lille Kongensgade.

Paa den høire Haand: der Vertshuus, har en Søn,
En Skomager Heideman¹⁾. som holder Concert med
Gjør capital Skoe og Stov- gode Nummere hver Løver-
ler, men 5 Rixdaler. dag Aften.

Paa den venstre Haand: Noch er Skole der. Hand hed-
Wichmand²⁾ Skrædder. Hol- der Thomesen. Hun en
Hore.

Den anden Tvergade, Halmstrædet.³⁾

En Encke, som holder Billi- ten, selger sær om Søndag-
ard. En Matros. Hans Kone gen, naar Folck uformo-
handler med Kaal, Rødder, dentlig tracterer.
Sallat, køber alt uden Por-

Østergade

naar mand kommer ind fra Amagertorv.

Paa den høire Haand: ovenpaa. Gaaer i Holmens
Mad. Grøns, Borgmesterens Kirke.
Encke. Har en eneste Dat- Præsten Terkelsen til Nicolai
ter, meget rig. Kirke. [Sener: Terkelsen
Rach, Værtshusmand, cat- overstreget, og i hans Sted:]
holsk, har en Søn, som er Hr. Christian Reenberg. Har
Maler⁴⁾. en Søn som ei klog og en
Kandestøber. Der er en smuck datter¹⁾.
smal Jomfrue, som logerer

Mundtberg. Guldsmed. Lige-
overfor Pilestrædet.

I Hupes(?) Gaard en har væ-

¹⁾ Vist en Fejlskrift for den Skomager Anders Heidemarch, som nævnes 1728 i Lille Kongensg.

²⁾ 1728: Johan Ernst Wichmand.

³⁾ Det lille Gadestykke mellem Østergade og Lille Kongensg., der endnu i 1880'erne officielt hed Halmstræde.

⁴⁾ Johannes Rach udførte i 1747 som »Perspektivskilder« 144 mindre Malerier fra Danmark og Norge, som Fred. V betalte med 15 Rdl. Stk.

¹⁾ Et Sted som dette viser tydeligt Barhows første og anden Redaktions Kronologi, idet Gotth. Terkilsen var nederste Capellan ved Nicolai 1734 til sin Død 1750, hvorefter første Capellan Chr. Pedersen Reenberg, hvis Navn vi før har truffet og som boede i det første Hus i Vingaardsst. paa høire Haand for Hedemark, flyttede her ind efter Kaldelsen.

ret Laqvei før, har nu en Boe med Snustoback, Porcellæn etc.

Klein, som har den artige Kone. Der boede før Volte-lin.

Erius, hand før Advocat i Hadersleben. Har en voxen Datter, noch 2 smaae.

En Guldsmed. Der boede før en Guldsmed, som nu er flyttet ind i Store Kongens-gade. Har arvet efter en Captein Poulsen, lever nu af sine Penge. I dette Huus logerer Lyones(?) Tapet-mager. En Kone til Gaden med chinesiske Varer.

Et graat rød høit Huus. Har hørt Stender, feltskier, til. Der boer Madam Stender, Encken. Hvidtroc [Witt-rock], Materialforvalter, norsk.

En Huus, hvori en kion halv-voxen Pige.

Obercammerherre Pless. Til Gaden er en Sal saa stor som hele Lengden¹⁾. Der sidder han og maulaper²⁾. Der boer og hos ham den paa Toldboen, hvis Fader var Svineslagter i Brunsvig. Toldskriver Trok. Har 5 Sønner og 1 Datter. Boer digt op til Cammerherre Pless.

¹⁾ Ostergade 15, Karl van Manderns Gaard. Den omtalte Sal findes endnu som Udstillingslo-kale i Haslunds Hus.

²⁾ Tysk maulaffen, maabe.

Et Værtshus. Er en Sal og Kammer. Meubler kan faaes hos Værtshusholderens som skikkelige. Der jeg spurte efter Logement.

Mengels Broder. Fick en Hand-skemagers Datter paa Fri-derichsberggaden.

En Knapmager. Er to Sale, hvor en Gürtler boede, men slet.

Wollant. Billiard. Der boer Simon, Peruquemageren. Solt nu til Vintapperens Kones Bror i Tolboegaden.

Paa den venstre Haand:

Urtekræmmer Mohr. Har 2 Døttre. En gift med Bort-mand.

En Blickenslager. Pilo¹⁾ loge-rer der. [Med senere Haand: Scalabrini²⁾, Capelmestere boer der].

Apotheqver Hagen. K. Salo-mons Apotheque. Har Köl-ners Datter. Har smucke Døttre, mange Børn.

Valeur, Raadmand. Hans Stif-søn Kellerman er Regiments-qrartemester.

Schullin, Geheimeraads Frue. Tujon³⁾ [ændret til: Hansen],

¹⁾ Pilo, den kendte Hofmaler (1703—74) var 1748 bleven Pro-fessor ved det nyoprettede Akad. paa Charlottenborg.

²⁾ Paolo Scalabrini kom her-ind 1747 som Capelmester ved Mingottis Selskab, der gav Opera-forestillinger paa Charlottenborg.

³⁾ Den franske Kok paa Hj. af Pilestræde og Østergade, hos hvem Grønnegadescenens Elsker Pilloy

- spiser hvem kommer. Der 3 Borde. Cavallierbord. Et hvor to Marck f. Maaltidet og en halvbouteillie Viin.
- Leeman, en Isenkræmmer, har ingen logerende.
- Fosies¹⁾ har 3 Døttre, hvoraf en var hos den unge Grev Larwig — en Søn Student. Den middelste skilder best. Folmar frier til en Datter. Norborg faaet een.
- Mossin. Hands Kone i slegt med Stieffen.
- Fabritius. Isenkræmmer. Fortryder nu Kiøbet.
- Major Styrup. Logerende: Capt. Lerche — Hansen — Brandt.
- Schwartzkopf. Buntmager.
- Hjørnehus [til Chr. Bernikows-gade], hvori Fiscal Smit logerte. Nu der i Gaarden er en hvid Ølsbrygger heder Rosenberg. Huset hør en til, som boer uden for Porten, heder Rosl. Noch boer Captein Repsdorph, noch Captein Wind, Geheimeraadinde Holstes Bror.
- Justizeraad Jacobi.
- Numesen. Har 3 Døttre, om ei 4re.
- Biscop, Klædekræmmere. Grosserer.
- Captein Güntelberg. Ved Per Madsens Gang¹⁾.
- En Gaard, hvori en Svertfeger boer foran. Der en smuck Madame. Logementer for 100 Rdlr.
- Bageren paa Hjørnet af Per Madsens Gang. Der logerer Lieutenant Bakke med Kone. Han er Commandeur Friis' Stifson.
- En Hattemager.
- Et lille Huus.
- Urban, Blickenslageren, hvor Lygten er.
- Princessens Skrædder, Cammer-Meier. Datteren har en laquei hos Frue Gram.
- En Encke, som handler med Porcellain, Piber, Toback etc. Har 3 Døttre. Der er to middelvoxne Jomfruer, hvidklædte, den yngre smuck. Huset hør Skrædder Cammer-Meier til. Boer en Student, heder Ridpredl(?). [Encken] heder Mad. Pepin..
- Gierløf. Urtekræmmer. Der logerer Caillot, Urmagere²⁾. Geheimeraad Grams Gaard³⁾. I Kieldereren er Pepin, holder Vinkielder. (Senere Tilføielse: Er død.).

tog Tjeneste efter at have afviklet Thalias.

¹⁾ Jac. Fosies, Organist ved Holmens Kirke.

¹⁾ Nuv. Ny Østergade.

²⁾ Bartholomæus Caillot, Urmager, nævnes 1728.

³⁾ Grams Gaard: nuv. Hôtel d'Angleterre.

Christen Bernikow Strædet.¹⁾

Hjørnehuset [til Østergade]. En Bogbinder.
 Der boer en Brygger Rosen- En Kuckenbager med store-
 berg, som har en Datter (se Vindues Ruder.
 ovfr.). En Skrædder. Der en Sal til
 Gaden for 3 Mk. Ugen. Der
 en gammel Kone, som [jeg]
 kiender af Anseelse, som er
 Mor til Konen i Huset.

Vognmager-Gaden.

Præsten. Jomfrue, som gick med
 Noch en Port. Præsten. Frantzosen. Er den holland-
 To Skomagerskill. Der en høy ske Karen.

Kiøbmager Gade²⁾

naar mand kommer ind fra Store Færgestrædet.

Paa den hoire Haand: Gaard¹⁾. Der logerer vist
 [Johan] Mohr, Urtekræmmer. Brinck.
 Hjørnehuus [af Østergade, Gref Reventlous Muur, prægtig
 se ovfr. indend i²⁾.
 Med hans Moder er pas- Uhrmageren [Joh. Henrich]
 sert i det Huus den Historie Klein. Der logerer Frøcken
 med Capteinen (?). — Har Sweder.
 2 Døttre. En Guldsmed hvor Resch
 En Isenkræmmer. logerer. Der logerer en Frø-
 Mengel, Boghandler [Hj. af cken Juel. Bag i Gaarden
 Silkegade]. Der logerer en boer Guldsmeden, noch en
 Feltskierer, som succederte i øverste Etage, som er paa
 Wollert. Noch en Peruque- Holmen. Der logerer den
 mager. svenske Secretair.
 Claus Jürgensen, Klædekræm- von Hüttlens Gaard. Dr. Rhode
 mer. Uden tvil Scups — Frue Brant.

¹⁾ Her har B.'s Vandring som man vil se — ligesom i Vognmagergaden — være mere end summarisk.

²⁾ Det meste af Købmagergaden var afbrændt i 1728, men en Del af Beboerne flyttede ind i de nyrejste Huse.

¹⁾ Antagelig Raadmand Chr. Schup, der ejede flere Gaarde paa Købmagergade i 1728.

²⁾ Omtrent ved Indgangen til den endnu ikke anlagte Kronprinsensgade laa Reventlous Hotel.

Becker, Skrædderm. Baron Korf¹⁾.
 Per Lange, Bogholder paa Posthuset og tillige Brygger. Sculdenburg. Det er Falckoner-Mesterens Gaard. Sønnen skal være Brygger og faar vist Jfrue Rüder. Assessor, Russefader Lassen²⁾.

Paa den venstre Haand:

Krackewitz. Klædekræmmer. Hiørnehuus.
 Et Huus nest ved, som og hør ham til. Staar ledigt.
 Klædekræmmer Wildibrand, som har Kölners Datter³⁾. Der General-Directeur Krüger.
 Mühlman.
 Wasserfall [Grosserer, se det mærkelige Monument paa As. Kirkegaard].
 Apothequer Becker⁴⁾.

¹⁾ Dette maa være nuv. 44, Waisenhusets senere Gaard, hvor den liflandske Baron K., ved den russiske Legation, holdt Frimurer-Loge, og hvor hans Attentat mod Skuespillerinde Jfr. Thielo, hans Elskerinde, fandt Sted [se Overskou I, 148 ff], fordi hun havde fravristet ham visse Hemmeligheder.

²⁾ Hvad der menes med Udr. »Russefader« vides ikke. Maaske har han været en Slags Protector for unge Studenter.

³⁾ Vistnok Joh. Kölners Datter fra Østrig.

⁴⁾ Hofapotheket var Købmagergade nuv. Nr. 9, ligefor Silkegade. Et Interiør af Apothekeket findes i Burman Becker, Efterretninger om Slægten Becker.

Harboe i en stor Gaard. Der har Fabritius Galanteriboe. [1728: Frid. Fabricius, Guldarbejder].

Claudi Rosset. Galanteriekræmmer. Har en Datter som opdragen i Kloster, gift med en af D[?] Slegt.

Claresgaard er ligefor Silkegaden. Er kjøbt af Gram, Chinafar.

Bagere.

Barberere.

Madam Klinge. Encke. Holder med smaat Kram af Galanterie.

Lorentzen, Kræmmer. Der logerer Grevinde Bentinck. Skal have Kongelig Liverie, har Opvartning nock. Hun en Hore, fick et Barn i Mandens Fraværelse.

Madam Hass, Skrædder-Encke. Har Penge. Der logerer Madam Bech.

Meel, en Guldsmed, lever af Midler, som faaet efter Konen. Der logerer Falbe, som er paa Zahlkammeret, med Kone, som er i Slægt med Mad. Klouman.

Preus' Gaard. Broren taget til sig paa 2den Prioritet. I nederste Værelser boer Justitzraad Votrups Frue. Hendes Datter har Kofod paa Guldhuset.

Rode, Vintapper. Der Commissariatskriver Stavanger. Guldsmeden; hvor Barberen var, er en Tolder fra Norge.

En Barberer. Oven paa Cap- tain Flensborg.	fick sit Giftermaal hos Nu- mesen.
En Silkefabrique. Er to Huuse. Gæsteri. Klædekræmmer Hof- gaard.	Søren Matthisens ¹⁾ Gaard. (Nedenunder: Bauers).
En Brygger Thorup, som og er Regimentsqvartermester,	Olsen boer der. Der logerer Cammerraad Pauli, Gene- ral M. Reitzenstein ²⁾ . Regentzen.

Lille Kiøbmagergade
(fra Kulturvet).

Et Huus, Bindingsværck, hvor en Officer med en Kone og Jomfrue gick ind. De gick i Rosenborg Have.	Mühlhausen. Paa Hiørnet tvertsoverf. Re- genzen bor en gammel Taf- feldecker.
Keller boer lige over for Raf i et nyt Huus, hand har kiøbt.	[Paa den venstre Haand]. Kuurs Gaard.
Hullegaard, Hørkræmmer, fick en Encke ¹⁾ .	En Farvere. Raf, hvor Kùbke boed før.
Commerceraad Lamberts En- cke.	Keller og Voss.

Amagertorv.

<i>Paa den hoire Haand:</i>	<i>Paa den venstre Haand:</i>
Krackewitz ²⁾ . Klædekræm- mer.	Heeman, Klædekræmmer ³⁾ .
Madam Fabritius ³⁾ .	Svefeger do. ⁴⁾ .
Klouman. Var før Seels Gaard, saa Grevinde Schels, som solte til Kloumand.	Vitry do. ⁵⁾ .
Garmestere Petersen.	Brun do. ⁶⁾ .
Gadeniuses Gaard ⁴⁾ , er stu- cken(?) over Doren.	
Vist Fabritius.	

¹⁾ Hørkræmmer Hulegaard blev g. m. Johs. Ewalds Moder og saaledes Digterens Stiffader.

²⁾ Jochum Cracovits nævnes allerede som Klædekræmmer 1728.

³⁾ Enke efter Vinhandler Herman Fabritzius.

⁴⁾ Joh. Nic. Godenius, Skræder.

¹⁾ Den kendte Regnebogsforf. (1653—1740) havde ved Opførelsen af sit Hus skraas overfor Rundetaarn efter Branden 1728 begaaet den Vandalisme som Grundsten at bruge 13 af de Runesten, som siden 1652 havde staaet ved Trinitatis Kirke.

²⁾ Generalmajor Carl Gottl. Reitzenstein (1684—1756).

³⁾ 1728: Joh. Villh. Heman.

⁴⁾ 1728: Joh. Herm. Svedfeger.

⁵⁾ 1728: Ludvig Wittry.

[Begge ved Hj. af Høibrostr.]

⁶⁾ 1728: Johan Mathias Brun.

Pipgras, Isenkræmmer.	Klædekræmere i Biscofs
Smith, Kræmmer, der har	Huus ¹⁾). Der logerte Lind-
Mengels Boe.	berg.
Bennick og Müller. Silke- og	

Høibrostrædet¹⁾

Schwertfeger, Klædekræmmer	merske. Har en Datter med
paa Hiørnet. (Senere: død).	stort Ansigte og Flab.
Apothequet ²⁾ .	Vitrog.
Engelbrecht Aschoff. Klæde-	Von Hemert Just.
kræmmer.	Neuhausen.
Pallatz.	Hosekræmmer.
Plum, Vintapper.	Zimmer ²⁾). Under i kelleren,
Esmarek, før vist Kellinghuy-	har en Vintapper, giver 100
sens ³⁾ .	Rixdaler heder Smith. Haf-
Riches Encke ⁴⁾ . Isenkræm-	de den Fortred af præsten
	Bang.

Ved Stranden

(o: Gl. Strand).

[naar mand kommer fra Naboløs ved Høibro].

Lynow i »Solen«, en Kræm-	huset. Der Hamer, har en
mer. Har Porcellain, Thee.	smuck Datter.
Zimmer Raadmand.	Hendriksen, Assessor, adl.
En Zingisser ⁵⁾ .	Hielmstierne ³⁾ .
Aboc ⁶⁾ .	Ørbek, Hattemager.
Barberen Baltzer ⁷⁾ . Zucker-	Mad. Rich. Encke. [Hj. af
	Høibrostr.].

¹⁾ Nuv. Højbroplads' vestlige Side fra Amagertorv til Stranden.

²⁾ 1728: Abraham Klöchers Apotheke, Svane-Apotheket.

³⁾ 1728: Peter Kellinghusen.

⁴⁾ 1728: Jacob Rich.

⁵⁾ 1728: Kandestøber Johan Schönfelt.

⁶⁾ 1728: Tøger Arboe, Inventarieskriver ved Holmen.

⁷⁾ 1728: Andreas Baltzer, Barber.

¹⁾ 1728: Simon Bischof.

²⁾ 1728: Kræmmer Thomas Ziemer.

³⁾ Den kendte Bogsamler, Assessor i Højesteret Hans Henrichsen (1715—80) var 1747 bleven ophøjet i Adelsstanden under Navnet Hielmstierne. Før ham ejede hans Fader Raadmand Niels Henrichsen Stedet.

Ved Canalen

[↻: Ved Stranden].

Steenbucks Gaard. [Hjørnet af Fortu- nstr.]	Regimentsquartermester Han- sen.
[Pottchandler] Hochlant. [Hj. af Fortunstrædet].	Gustmeier, i President Sch[er]ra- ders Gaard, Kiøbmand.
Cræmmercompagniet [nuv. Ho- tel Royal].	»Malmoe Herberghe«, Manden norsk.

Bag Berckentin¹⁾

[↻: Nybrogade til Knabrostræde].

Skipper Sperling, nest op til Sæbsyderiet.	»Pæretæet« ¹⁾ . Müller, Brygger.
Logerer min Brors Pige. Hand Enckemand; dér logerer 2 Studere, Pigens Broder, en Encke.	Otho Ehlers, som ellers boer i Magstrædet. Søren Broch, som boer i Mag- strædet.

Wimelskæftet

[naar man kommer fra Amagertorv].

<i>Paa den venstre Haand:</i>	Halkiær, Bryggere strax oven- for Rich.
Petri, Klædekræmmer ²⁾ , i det gamle Assistentzhuus. Under i Kiøderen bor Reyn. Decker Urtekræmmer. Dette er lige for H. Geistes Kirke. [Senere Tilføjelse: Han er nylig død].	Fabritius, Juvelerer, har D. Berntsens Datter. Jørgensen, Klædekræmmer paa Hjørnet [af Hysken- stræde].
Rich, Isenkræmmer.	Den Urtekræmmer paa Hjør- net, som jeg kiender. Brun. Sternberg, Grosshandler, man- ge Penge. Broch, Hørkræmmer og Di- recteur for det islandske Compagnie.

¹⁾ Den Berkentinske Gaard blev omkring 1750 solgt til et fransk Hattemagerfirma, der her — paa Hjørnet af Nybrogade, Stranden og Snaregade — indrettede en Hattfabrik, der bestod til 1757, da Grunden afhændedes til Assistentshuset, som havde haft Lokale flere Steder. Den nuv. Assistentshusbygning opførtes 1765.

²⁾ Ing. Petri (1709—63). en af Stadens rigeste Handelsmænd maatte senere paa Grund af Uheld opgive sin Forretning og tage Ansettelse som Bogholder.

¹⁾ »Pæretæet«, nu Nybrog. 4, det lille Hus, der er Nabo til Assistentshuset og ligger som Magasin for dette. »Pæretæet« ses endnu over Kælderen (Hist. Medd. om Kbh. V. 118).

Cammerraad Hansens Frue
(var Regimentsskriver før).
En stor Port. Bryggergaard.
1735 over Porten i Stenen.

Paa den hoire Haand:

Sr. Hans Kinchel. Vinhand-
lere, paa Hiørnet af Kloster-
strædet¹⁾.

Werner, Urtekræmmer paa
Hiørnet.

Nissen, Klædekræmmer, en af
de Gamle; ligemeget om har
at bestille eller ei. En Dat-
ter af 24 Aar.

Frøcken [Freuchen], Klæde-
kræmmer. Nu er Grev
Scheel der.

En som gjør Leerkøllerter
(sic), Handsker [ø: Feldbæ-
reder]. Der logerer en Lieut-
nant Sabelisky [ø: Schaffa-
litzsky].

Brant, Majoren. Preisler.

David Jønsens Encke. Deri en
Kræmmer, som har tiend
hos Frøcken, boede.

Lynow, en Brygger. Der loge-
rer Hofjuncker Hein.

Nyegade.

Freise, en Isenkræmmer, har
sterck Næring.

Raadmand Vogh [Fogh], boer
paa det andet Hiørne.

Nørregade

Mesten alle Bryggere.

naar mand kommer fra Kannikestrædet [Frue Plads]

paa hoire:

Communitetet.

En Bagere²⁾.

En Bryggere.

En tom Plads. Lassens.

Den tycke Munck. Nu død.

paa venstre:

Bastuvers Gaard. Der logerer
den eene Scaffenberg

[Scharffenberg], som er
gift.

Sc[h]reibers Gaard. Eller Præ-
stebolig [til Petri Kirke].

Fincke, en Bryggere.

Mad. Ursins Gaard. Encke¹⁾.

2 Sonner. 2 Døtre. Bryg-
gerie.

Professor Buchwald²⁾. Kone.

¹⁾ Nu Laane- og Diskontoban-
kens Ejendom. I mange Aar var
her Vinhandel og Vinstue.

²⁾ Nr. 14, hvor nu Bager Jep's
Eftf. bor, har saaledes i mange
Tider været en Bagergaard (sml.
Børnevisen: Der bor en Bager
paa Nørregade).

¹⁾ Dette er næppe rigtigt, thi
Kammerpræs. Hans Ursin havde
allerede i 1744 mistet sin Kone,
Mette Fohrmann Sørensdat-
ter, der havde arvet en Bryggergaard
paa Nørreg. efter sin første Mand.
²⁾ Balth. Johs. de Buchwald
(1697—1763) efterfulgte sin Fader
Johs. Buchwald som medic. Prof.
1730.

En Søsterdatter. Der boer i Huset Mad. Adler, har en voxen Datter. En, som lenge syg, døde.

Mylius, en Brygger. Det ovenstaaende Huus hør ham til, men om han boer paa denne eller anden Side, veed ei.

Gammel Torv¹⁾

David Berntsen. Hørkræmmer.	mentsquartermester Schröder, hos Jespersen Fuldmægtig.
Aagaard, Hørkræmmer.	
En Urtekræmmer. Der logerer Jespersen.	Paa andet Hjørne en Vintapper, nylig købt.
En Hørkræmmer.	Det store Huus har Køneman købt. Var før den gamle Sekmanns ¹⁾ .
[Chr. Pedersen] Borup, en Brygger.	Justitzeraad Vogh [Fogh].
Noch en Brygger.	Hjørnet gaar ud til Nyegade.
Et Huus, hvor en Hind sees over Døren. Boer uden tvivl en Sprogmeister og Farver.	Freise.
Peltes Gaard har Frocken Muchart.	Bech. Er et pailerøt huus, kun maadelig Tilstand.
En smal Gaard.	Etatsraad Loup [Laub].
En smal Gaard.	Et Hjørnehuus, hvor en Maler boer og den tydske Pauli ²⁾ .
i en af dem en Urteboe.	Det andet Hjørnehuus er Barfred, Vintapperen.
»Blasen«, et fornemme Viinhus ²⁾ . Der logerer en Regi-	

Lederstredet

naar fra Højbrostrædet

<i>Paa den højre Haand.</i>	Bagport.
Vitrog, Klædekræmmer [Hj. af Højbrostr. og Amagertorv].	En Billedhugger. Konen hører.
	Engelhart.
	Cantor. Jøde.
	Jødepigerne.

¹⁾ Ved Behandlingen af Gl. Torv har B. antagelig begyndt ved Vestergade og fortsat ned mod Nørregade, videre langs Torvets østre Side over Nytorv hen mod Raadhusstræde; ligeoverfor laa Wai-senhuset. De 4 første Navne paa Spaltens venstre Side betegner da Beboelsen mellem Frederiksbergg. og Vestergade.

²⁾ Det store Hus paa Hjørnet af Nørregade.

¹⁾ Könnemann hed flere københavnske Borgere, baade en Snedker og en Kræmmer. S. rimeligvis Justitsraad D. Seckmann.

²⁾ Kommitteret i Rentekammerkollegiet Otto Georg Pauli.

Paa den venstre Haand:
 Just von Hemert.
 [Hj. af Højbrostr.].
 En handler med Toback.
 Værtshuus.
 Pauli's Gaard¹⁾. Jøderne kjøbt
 til deres Synagoge.
 Et Vertshuus.
 Noch et.
 Hyrekudsk.

Bergs Hus¹⁾.
 Kongens Skoemager.
 Bech.
 Heusincks Huus. Hjørnehuset.
 Deri boer den nye norske
 Postmester. Heusincks Folck
 de aad hvad de skeed —
 hans Søn har Jfr. Hescher
 [Hæskier], som vilde for-
 give ham.

Hübschen (sic) Strædet
 naar af Lerstrædet derind.

Paa den højre Haand.
 Et Huus paa Hjørnet, hvori
 2 Encker. Een en Hørkræm-
 mer-, en anden en Lærits-
 kræmmer-Encke.
 Slotspræsten Seidlitz²⁾.
 Woller³⁾.
 Ransom⁴⁾.

hvor Krüger kommer. Staar
 Brendeviinsskilt over Dø-
 ren. 2 à 3 Trapper at gaa
 opad. En Jøde logerer hos
 ham. Paa en Side af ham
 boer en Knapmager.
 Hvor Pagerne er.
 Apotequer Winters Huus²⁾.
 Der logerer Justitzraad Hel-
 lesen.

Paa den venstre Haand:
 Peer Iversen, Værtshusmand,

Naboeløse
 naar af Lerstrædet.

Paa den venstre Haand:
 Heusincks Huus.

Pilestrædet
 (naar mand kommer fra Østergade).

Paa den højre Haand.
 Brinckmand.
¹⁾ Den kendte Literat, Brev-
 kammerskriver Joachim Rich.
 Paulli, d. 1759.
²⁾ Johannes Aug. Seidlitz var
 kgl. Hofpræst i 1738--51.
³⁾ Muligvis Snedker Chr. Woller.
⁴⁾ Kræmmer Hans Bertelsen
 Rantrum el. Hans Petersen Ran-
 trum (1728).

Madame Martin. Hendes Mand,
 som er død, var Silcke-Fa-
 briqueur. Hendes Datter in-
 formerer i fransk tot [o:
 saa mange] Pigebørn, at
¹⁾ Stadsmusikant Bergs Hus,
 hvor de danske Acteurer havde
 en kort Sæson i 1747.
²⁾ Nuv. Løve-Apothek, afbr.
 1728, genopført.

hun har 24 Rixdlr. om Maaneden. Der boer Madam Blanchois. Mme Martin holder nu med Galanterievarer.

Et Huus med en stor aaben Port. En Skrædder-Sax i Muren. Jeg sporte efter Logement, men Folckene ei hiemme.

Preen i Knapmagerens¹⁾. En Skickelig Kone og voxen Datter. Smuck og complet Fruentimmer.

Cardinal, Traiteuren.

Secretair el. Assessor Sekman boer i det graa Hus paa

Hiørnet. Hør en Brygger til, han leier det kun. Er et slet, forfalden Huus.

Paa den venstre Haand.

En Kaabersmed gjør Kaabersprøiter.

Peruqvemager.

Et Huus med en høi Trappe ligeoverfor Cardinals, hvor en Skræder, er uden tviff Vært. Der logerte en Captein paa Salen ud til Gaden. Jeg spurte efter Logement, som maanedlig 3¹/₂ rixd. Capteinen flytter.

Springgaden²⁾

naar mand kom op giennem Pilestrædet.

Paa den højre Haand.

En stor Gaard, hørte en Muremester til, som bygd den, siden hørte Copi til, hør ham endnu til og kaldes Copies Gaard³⁾. En Strømpvæver dér boer.

En Gaard med en Port. Strax over for er to Træbygninger, er to Kieldere ei langt fra hinanden. Der er en Pige med et lille Ansigt, hun saae sig tilbage i Porten. Uden tviff stod en Fakle over Porten.

En Hiulmager, ung Mand. Staaer en Caret med Hest og Vogn i Muren. Der spurt efter logement. Er Køkken, et Kammer og Sal til Gaden. 20 Rixdlr. halvaar uden Meubler.

»Den norske Løve«. Der logerer Hansen, en Peruquemager eller Haarskiærer. En af Byens Trompetblæsere. En Peruquemager Barthold. En Urtekremmer.

Paa den venstre Haand.

En stor høi Gaard. Hør uden tviff en Snedker [til]. Øverst boer en Peruquemager. Neden under boer en Baron. En Gürtler. Det bortleiet. Casserer Adslev i en stor Gaard.

¹⁾ Mulig i Hans Dystrup Knapmagers Hus.

²⁾ Efter Gaarden, hvor Byens Tyre var opstaldede. Den nordligste Fortsættelse af Pilestræde op til Landemærket.

³⁾ Formentlig Brygger Ditlev Coppy.

En Speckhøker. Ovenpaa en Officer.
Skræddernes Lavshuus. En Port for med Malning.
Et Huus tvertover for Urtekræmmerens. Huset hør en

Tømmermester til, der boer under. En Sal ovenpaa, som er at bortleie for 3 Rixdl. Oven over der boer en Mesterskrædder.

Rosengaarden

Controlleur Reich, hans Son været i Halle.

En islandsk Kiøbmand. Elatsraad Falsen.

Silkegaden

[naar mand kommer fra Pilestrædet].

Paa den venstre Haand.
Silkehuset¹⁾.
Dernest boer von Aspern²⁾, som har Kølners Datter.
Næst ved Guldsmed Selh[rader³⁾]. I den Dør er 2 smukke halvvoxne Piger.
Mengel boer paa Hjørnet [af Købmagergade]: Næst ved

Mengel hør en til, heder Haag.

Paa den højre Haand.
Et Huus,, hvor et Skilt med en Løve med en Hellepard, boer en Mand, der selger alle Slags Tobak. Hassing.

Gothersgade

naar mand gaar fra Hallandsaas ind.

Paa den højre Haand.
Vintapper Nyegaard.
»Weltkugel«. Der logerer Feltskierer Mentzer; den Jomfrue er hans Brordatter.
En Hufsmid. Der et smukt

Fruentimmer, lille af Ansigt.
Balke, Kongens Tømmermester.
Et skjønt Huus el. Gaard, hør Poul Kyser Slagteren til. En Søecaptein boede der før, men nu synes, at en heder Ambrosius Lehn skal trække derind igjen¹⁾.
En Hiulmager.

¹⁾ Det under Chr. IV. oprettede Silkehus, der blev Forsøgsstedet mere end gennem et Hundredaar paa at faa denne Manufactur til at blomstre i Danmark, laa paa Hj. af Pilest. og Silkeg.

²⁾ Vistnok Sekretær i danske Kancelli Jacob Vilh. v. Aspern.

³⁾ 1728: Guldarbejder Chr. Schrader.

¹⁾ Mulig en Søn af den kendte Godsejer og Videnskabsdyrker fra Tordenskjolds Historie Abraham Lehn.

- En Gaard med Port, hvor en
Islandsk Kiøbmands Encke.
Hun har en Datter, som er
lovlig [lovely?].
Italiener, Giulio Gujone, Hof-
Stuccator.
Folek, som holder Værtshuus.
Folek, som selger Klæder. Der
stod en Jomfrue.
Rosenborger Have.
- Paa den venstre Haand.*
Madam Carmachs Gaard.
Mad. Kragelund.
Oberstlieutenant Ingenhofen¹⁾.
Vagt staar uden for Dør-
ren. Printzen af Bevern er
Chef, hand er borte, derfor
Vagt.
En Barberer hvor Labe boede.
Oberst Vierek²⁾.
Thorups Gaard.
Ortman. Logerer Justitzr.
Hellesen.
Bujon, Kongens Tommerme-
ster.
Notarius Müller. Der Jfrue
Louise. Hands Kones Sø-
ster. Hands Fuldmægtig
Lund, som ham imponeret.
En controlleur ved porten
[ø: Byens Porte]. Der Barbé.
- Grevinde Örtz¹⁾. Der logerer
Rheeder.
Stadtconducteur [Søren] Balle.
En Huus, hvor en Elephant
over Dørren. En høy Kone,
en Datter. Konen og Man-
den er kun lit hjemme.
En Student heder Stub, som
har taget en gammel Encke,
har en Fabrique af Flagge
og Stromper. Boer paa et
Hiørne. Kommer sig got.
Var Lindemann skyldig no-
get. Boer paa Hiørnet af
Myntergaden og Gothers-
gade. Laborerer i Chymie
og Farver.
Et Huus med en liden Vind-
Dør. Er Horehuus.
Et Huus nest derved, og Ho-
rehuus.
Et Huus, hvori en Officer
boer.
Besler, Visiteur. Et nyt Huus.
Har Brintlmands (?) Dat-
ter, som bleven lutersk.
Et Huus, det allersidste Hiør-
nehuus, hør en Controleur
el. Visiteur [til], som boer
i Nyhafn, heder Gla[h]n.
Der logerer Rocqall, Cap-
tein, Wachtmester.

¹⁾ Christ. Fredr. Ingenhofen (1730—80) v. sjællandske Infanteriregiment. 1750 dettes Chef, Generalmajor. Død som den sidste af Slægten.

²⁾ Oberst Jul. Johan Viereck (1689—1756).

¹⁾ f. Marie Svane (1698—1772). Hun havde i 1733 ægtet Fr. Oertz; Ægteskabet var ulykkeligt, men opløstes først 1751.

Borgegaden.

Mynthuset.

Den unge [overskrevet: ældre]
Grev Larwig¹).

¹) Hermed maa menes Bagsiden af Greve Ahlefeldt-Larvigs store Ejendom i St. Kongensg. (nuv. Nr. 55), som strakte sig helt ud til Borgegaden.

Adelgaden.*Paa den højre Haand.*

Et Huus, naar mand gaar langt ned i Gaden og forbi en bred Tvergade paa den høire Haand end noget længere hen: det er en stor Kellerbygning. Tvertoverfor er et nyt høit Huus, hvor Vindueslugerne udskaarne.

Ulfelts Plads.

Den halte Gyldenchrone, hand har Hiorts Datter, i den store [Gaard]. Deri boer mand partier. Der boer Mad. Bartholin, v. Römer. Hun har Udkjørsel. Der logerer og Landsdommer Luxstorph¹). — Rasmus Boghandleren.

Groth, Bogtrycker.

En Brygger, heder Klov²).

En Urtekræmmer.

Kausbøll. Have-Muur³).

En Bogbinder, der hvor Haugen logerer. Der en Student.

En Stolmager, hvor Madamen holt Theehuus. Der Julbye
[senere Tilf.]

En Isenkræmmer.

Cammerraad Holst, kjøbt Gaarden, er Fuldmægtig hos Gersdorf. Cretz med Mor boer der og. Hans Søster har en Isenkræmmer paa Østergade. Der hvor Trappen er en Galanterieboe, heder Leeman.

Conferencraad Junge i Krogen, hvor Mad. Weise før boet (nu er hun paa von der Lühes Gaard Vinter og Sommer, som

¹) Da Ulfelts Plads eller Graabrødretorv næsten helt blev sammenskuddt i 1807, er det meget vanskeligt at rekonstruere Lokaliteten, især da B. ikke antyder, fra hvilken Side han begynder. »Krogen« er sandsynligvis nuv. Nr. 11. »Enden af Graabrødretorv« maa være den næste Ejendom. Endnu i 1880erne laa de sidste Rester af Graabrødrekloster (Embedsboliger ved Helligøjst-Kirke) med Bagsiden ud mod Graabrødretorv 11—13. »Det lille Stræde« maa da være Graabrødrestrede ned til Klosterstræde. — Den kendte Lærde og senere Deputeret i Rentekammeret Bolle W. Luxdorff havde senere sit Hjem i Snaregaden.

²) Brygger Jens Klog.

³) Antagelig menes, at hans Gaardsplads eller Have omg. af Mur vender ud mod Gaden.

hand købte af Conf. Junge). Junges Frue en Skitsoe. Hun allehaande Projecter¹⁾.

Tømmermester Andreas. Hof paa Uifeltsplads paa Enden af Graabrødrekloster. Der logerer Lieutenant Hieronymi²⁾, har mørkekrod Collurer.

Et Huus i den lille Gade. Der boer Auditeur Rens, det har hand conserveret.

Et stort Huus med en stor Port, hvor Hyeekudske. Nedenunder boer Ortved, som vist er Renteskriver³⁾.

Strandstrædet.

Paa den højre Haand.

Paa den venstre Haand.

Det sidste store Huus med høie Vinduer boer en Tømmerhandler.

Præsten, uden tvil Belsøe⁴⁾. von Haven. Sølvstempler (overskrevet Gardein). Hans Bror er Borger-Præsidenten.

Hallands Aas⁵⁾.

En Skomager.

Glarmester.

Lange. Drechsler og Buch[bin]der.

Svensden. Været Chinarfar.

Hillemand.

Danneskiold⁶⁾.

Justitzeraad Helt'es Gaard. Nu Etatsr. Er Kircheinspecteur.

Knuth. Hans Fuldmægtig er Friderich Kierulf.

Grosskantzlerindens⁷⁾.

Jorgensens.

Jøders.

Meier. en gammel Mand. Chinarfar. Har Penge. Om Morgen
drikker sin Caffé, saa rider ud, saa spiser, saa sover, saa
Caffé, saa rider, saa Caffé og Thee. Boer under til Hallands-
aas. Hans Sovekammer til Lille Kongensgade.

¹⁾ Conferensraad, Deputeret i Generalkommissariatet, Severin de Junge (1680—1757) var anden Gang gift med Else f. Bartholin.

²⁾ Henr. Hieronymus, afsk. Lieutn. af Kavalleriet, ansøgte 1747 om at maatte oprette et dansk Skuespilhus i Kbhvn., hvad blev afslaaet.

³⁾ Senere Procurator og Etatsraad.

⁴⁾ Poul Math. Lorenzen Bildsøe, 1738—54 Præst v. Garnisons Kirke.

⁵⁾ Antagelig har B. begyndt sin Rundgang fra St. Kongensgade og er endt ved L. Kongensgade, da Grams Gaard (nuv. d'Angleterre) ikke er medtaget.

⁶⁾ Grev Danneskjold-Samsø ejede da det senere Thottske Palais.

⁷⁾ Storkansler J. Holstens Gaard, nuv. Magasin du Nord's Bygning (se under Vingaaardsstr.).

Store Kongensgade.

[fra Hallandsaas].

- [Paa den høire Haand.]
 [Poul] Nygaard, Viintapper, Enckemand. Til hans Gaard to Dørre. I en logerer en fransk Smed, i den anden en Major.
 Madam Meier med sin Datter. En Guldsmed bygger et nyt Huus. Hans Datter er den Jomfrue med opspilede Næseborer. En Barberer boer der.
 Geheimeraad von Ostens Gaard.
 Klöckers nybygde Gaard.
 Holzfresser. Er Mad. Hansens [Gaard].
 Viintapper-Encke. Har Giestestue i Gaarden. Hendes Søn en tyck een.
 Thuresen, Ober-Skibsbygger¹⁾, rig, grundmuret Gaard. Boer en anden Familie ovenpaa.
 En Brændeviinsbrænder.
 En Nagelsmed.
 En Bryggergaard.
 Commandeur Jüdicher [senere Tilf.: død]. Hafde Justitzraad Krøiers Datter, som boede hvor Carl Pless boer.
 Regimentquartermester Fuugman. Boer i en Gaard som jeg tencker Mad. Scheel boede i.
 En Urtekræmmer, Hiørnehuset [til Dr. Tverg].
- Et Par nogenledes gamle Folck. Har Toback at selge. Der logerer to gamle Bagerfolck. De har en Sal at leie bort som de meubleret. Madam Scheel.
 Tvert overfor Gref Larvigs¹⁾ Huus boer til leie Justitzraad Munthe og Fiscal Smith.
 Otthe Löber, Horehuus. Der er Christenze.
 Et graat Huus, hvor uden tvivl en Brygger. Der en smuck Pige med en rød Caabe. Bryggeren heder Niels Hendrichsen, staaer sig vel; først boesiddende i Borgergaden, siden fick en Kone, de holt Spiseqvarter. Hans Datter har Farveren ved Nørreport.
 Det Værtshuus hvor Comoe-diehuset er²⁾.

¹⁾ St. Kongensg. nuv. 55, hvis store Grund med Have strakte sig helt ud til Borgerg. (se ovenf.).

²⁾ I Oktober 1747 indrettede J. H. v. Quoten et Comediehus i St. Kongensgade. Han engagerede en Del af de danske Acteurs til at spille her, og en dansk Comediesæson udspillede her fra 20 Nov. 1747 til Maj 1748. Kort efter overflødiggjorde Theatret paa Kongens Nytorv baade det i Bergs Hus i Læderstræde og v. Quotens Theater. Bemærkningen her om Theatret peger paa 1748 som Tidspunktet for »Vejviserens« Affattelse. — Værtshuset er sandsyn-

¹⁾ Anders Thuresen, Tømmermester paa Holmen (1728).

- [*Paa den venstre Haand.*]
 Lynge, Urtekraemmeren. Dri-
 cker.
 Becker, Viintapper, catholisk.
 Der logerte Fieldstad. Bar-
 berer Frochen, skal nu lo-
 gere til Mich[ael] i det nye
 Huus.
 Ramsøe, Vertshuusmand. Der
 logerte Gordon. Horer nu
 en Skomager [til].
 Den franske Bagere.
 Dør i Dør med den franske
 Bagere gick to halvvoxne
 Piger ind, den ene smuck.
 Maa være Skole.
 Mühlholm, Materialforvalter.
 Uden tvil der hvor en gam-
 mel Kone med den Datter,
 som saa lystig. Hand søger
 ind til Nygaards.
 En Brændeviinsmand, hvor
 jeg spurte efter logement.
 Lieutenant Vernicke logerer
 i det uden tvil.
 Hagedorn¹⁾ Gaard, hvori
 Fleischer boer.
 En Mand heder Pau²⁾.
 Captein Holst, som fick Jfre.
 Bech.
 Capt. Fonctanay, fick (Hvids?)
 Datter.
- ligvis den af Holberg cit. »Mester
 Daniels Have«.
¹⁾ Afg. Schouthynacht Hagedorn.
²⁾ 1728: Johan Ernst Phau.
 Mester v. Porcelainfabrique.
- Consumptionsskriver Jessen.
 Hos ham logerer en Co-
 mandeur.
 Raadmænd Falck i en stor ny-
 byggd Gaard — ei boed der
 lenge — en Mand hedder
 Kier, eide den før.
 Gref Larwigs Huus. F[oran?]
 Smeden og Inspecteuren
 derover.
 Regimentsquartermester Tho-
 mesen. Vexler sine Buxer
 om med Skinbuxer naar
 paa Paraden. Gammel Kone.
 En eniste kion Datter.
 En Brændeviinsmand Voigt.
 En Skibsbygger Clemensen.
 En gammel Gaard, seer mørk
 ud. Hvor boer en gam-
 mel Viinkyper Leonard¹⁾
 med sin Svigersøn, som er
 Controlleur paa Posthuset.
 Et Porcelainhuus.
 En Brygger.
 Dames Gaard²⁾. Meget vidt-
 loftig. Fabriquerer.
 Qvantes Gaard³⁾. Der eggelt
 Tyende.
 En Brændeviinsmand.

¹⁾ Bernhardt Leonardi, Vinmaa-
 ler paa Toldboden.

²⁾ Cømmerceraad Daemens Klæ-
 defabrik blev 1740 flyttet fra Kø-
 benhavn til Altona, men bestod
 ikke længe.

³⁾ Fri-Brygger Johannes Qvant.

Stormgaden.

[fra Stormbroen].

<i>Paa den hoire Haand.</i>	<i>Paa den venstre Haand.</i>
Edinger paa Hiørnet.	Cammerraad Svane. Er paa
Arv (?) Jansen.	Rentekammeret ¹⁾ . Er Hiør-
Secretair Klowman.	nehuus.
Geheimerath Holstein ¹⁾ .	Ivor Casserer Hofgaard lo-
Pastor Blume ²⁾ .	gerer.
Frue Klostret ³⁾ .	Geheimeraad Raben ²⁾ .
Wettermann, Tøyhuusskrif-	En Gaard imellem, som skul-
veren.	de selges.
	Sølvpop Arendsens Gaard.

Friderichsberggaden.

Frue Cammerraad Dreier. Der	Boer i det Sted, hvor en
boer Lehn ⁴⁾ .	Oxe staar i Muren over
Byeskriver Schäfer. Har væ-	Porten. Er Oplagsskriver
ret i Liberiet ⁵⁾ .	ved Vintapperne.
Holm, Procurator, reformert.	En Brygger, heder Carlsen.

Michelbryggersgade.Peder Aalborg. Ved Siden af Henrich Fyrens Gang³⁾.**Raadhusstrædet ved Canalen.**Walbooms Huus paa Hiørnet af Raadhus- og Farvegaden⁴⁾.**Farvegaden.**Justitsraad Rafs Gaard⁶⁾.

¹⁾ Nuv. 10, »den Holsteinske Gaard«, Landbygn. Brandforsikring.

²⁾ I nu. 12 boede Chr. VI's kendte Hofpræst B.

³⁾ 3: Harboeske Kloster, nuv. Nr. 14.

⁴⁾ Vistnok Vinhandler af den kendte Abr. Lehnske Slægt.

⁵⁾ Har været Lakaj, baaret Liberi. Kan mulig ogsaa betyde: har været ansat v. Kongens »Liberi« (Bibliothek).

⁶⁾ 1728: Raadstueskriver Anthoni Raff, en i Datidens København meget kendt Mand.

¹⁾ 1728: Renteskriver Elias Svane.

²⁾ 1728: Oberhofmester Friedr. Raben.

³⁾ Først efter Branden 1728 anlagdes Frederiksberggade, hvor før Store og Lille S. Clemens-Stræderne havde ligget. Henrik Fuirens Gang forbandt Mikkellbryggersgade med Kattesundet. — Antagelig Nagelsmed Peder Jensen Aalborg.

⁴⁾ 1728 noteres Urtekræmmer, Stadskapt. Johan Walbohm i Compagnistr.

Vandkonsten.

Madam Rhendorph, Vintapper-Encken paa Hiørnet. München er Krigsraad i Krigscancelliet. Har Jomfrue Manden løben bort. Der Munch, Moderen er hos logerer de 2 Schaffenberger. dem.
 Madam Vesling, har en Datter, lille. En Barberer.

Ved Canalen

(o: Frederiksholms Canal).

Mad. Rhendorph [Hjørnehuset Den Spanske Minister. af Vandkonsten]. Etatsraad Munch.

Vestergade

[naar man kommer fra Gl. Torv].

Paa den høire Haand. *Paa den venstre Haand.*
 De »3 Hiorter«. En Gürtler. Øverst op logerer »Skibet«. Manden heder Sor- en Kone med en liden Datterup. ter.
 En Muurmester.
 En Brygger.
 En Bager.

Skindergaden¹⁾

[naar man kommer fra Gl. Torv].

Paa den høire Haand. informerer. Freithoff, Dronningens Vaagekone, som har Hvorf Prof. Kofod²⁾. en Søster, som er Encke og [Jacob] Høpfner. Bog- har Døttre, som dog ei vox- trycker³⁾. ne, er hos hende.
 Wikmands Gaard. Der logerer Hofman; Cancelliraadinde Frank med Datter. En fransk Madam Massé, som

Paa den venstre Haand. Latinske Skole¹⁾.
 Det Huus, hvori Skaftholm. Jens Jensen, Slagter, der logerer og spiser Stampe.

¹⁾ Herunder ogsaa »Klædebo-
 derne«.

²⁾ Antagelig den senere Prof. v. Odense Gymnasium Peder Kofod.

³⁾ Den særlig som Eftertrykker af Holbergs Comedier kendte Bogtrykker Jakob Høpfner. Hans Bogtrykkeri var brændt i 1728.

¹⁾ Vor Frue latinske Skole vendte ud mod Kirkegaarden, og indtog Pladsen, hvor nu Steins Laboratorium og Soldins Stiftelse er beliggende, ud mod Dyrkjøb.

Skidenstrædet.

Regentzen.	tre, som holder Huus for
En Snedker, stort Huus, som	ham. Har sin Fegteplads
sineker. Til Gaden boer en	andensteds i Byen. Infor-
Fægtemester, heder Brun,	merer Officerer og Cavalie-
er Enckemand, har 2 Døt-	rer. Der logerer Studenter.

Toldboegaden.

Jørgen Olsen. Har lavet Smør.	Madam Aarøes Huus. Der lo-
	gerer Birch.

Dronnings Bredgade.

Daneschiold ¹⁾ .	Cammertiener hos den gam-
	le Lercke, lever af sine
Paa Hiørnet af Amalienborg	Penge, skal nu giftes. Vil
Plads boer en Mand heder	flytte ned i Stuen og leie
Weber, har vist [været]	bort hvad oven paa.

Nyehavn

[5: Byens Side].

Willer.	Bertel Jegind ¹⁾ .
Zahn. »Engelske Børs«.	Madam Svendsen, en Skipper-
Paus. Huus uden Port. Neden-	Encke med mange Penge,
for Toldboegaden.	men 70 Aar ²⁾ .
Severins Gaard ²⁾ . Der en Cor-	Hans Jacobsen Toft ³⁾ .
fitz Bram.	Captein Osten ⁴⁾ .

¹⁾ Danneskjold Laurvigs Palais (nu Moltkes) paa Hj. af Dronningens Tvergade og Bredgade.

²⁾ 1728: Købmand Jacob Severin eller Skipper Ole Severin.

¹⁾ Hørkræmmer Bertel Jægen.

²⁾ Enke efter Købmand Ole Svendsen.

³⁾ Se Mem. o. Breve XXVIII. Reg.

⁴⁾ 1728: Vintapper Jan von Osten.

Bag Børsen (I)

[o: Slotsholmsgades vestlige Side].

Cancelliet.

Posthuset. Oeconomic-Coll.

Lerche¹⁾.

Madam Fabritius. Webert²⁾.

Justitzeraad Daauw, hand en Holstener³⁾, sidder i oconom.

Colleg. (de to Huse hør Fabritius til).

Commerceraad Lindemann⁴⁾.

En Gaard, hvori er Silkestrømpfabrique. Oberstl. Eckwit

boer der⁵⁾. Noch en fabrique. Er Kongens Huus.

Islandske Pakhuus.

Bag Børsen (II)

[o: Slotsholmsgades østlige Side (Privatbankens Bagside)].

Hunevad. Kræmmer paa Børsen. Har Captein Poulsens, en Chinacapteins Datter.

Duval. Kunstforvalter. En af hans Døttre havde Huset, men bortløben og hun Frihed at gifte sig. Nu heder Wentzell(?). Har Toucher Skildrereren noch en⁶⁾.

Klitgaard, har en Stifson.

Elsegaard⁷⁾. Der er vist Piper, som er en Fruerhund.

Fröchen.

Islandske Pakhuus. Der boer Sunckenberg, Bogholderen.

Seuart (sic) boet og der, men deres Koner ei forliges. Seuarts er en Præstedatter fra Landet. — Compagniet kjøbt Cancelliraad Frankes Huus⁸⁾.

¹⁾ Den Lercheske Gaard, nu Slotsholmsgade 8.

²⁾ Fabritius & Wewer var Byens største Kommissions- og Veksel-forretning.

³⁾ 1728: Sekretær Daawe i det tyske Cancellie.

⁴⁾ 1728: Købmand Daniel Lindemand.

⁵⁾ Forskrivning efter Udtalen af den bekendte Bygmester Nicolai Eigveds Navn, der var Oberstl. i Fortificationen.

⁶⁾ Johan Salomon Wahl eller du Wahl (1689—1765), født i Sachsen, kendt Portrætmaler, blev »Hofskildrer« og Kunstkammerforvalter. Hans Datter Sofie blev 1748 gift med den mærkelige og fremragende Maler, Raderer og Arkitekt Carl Marcus Tuscher (1705—51).

⁷⁾ 1728: Skipper Peder Elsegaard i L. Kongensgade. Her er rimeligvis Tale om Sønnen, en af Byens Grosserere.

⁸⁾ 1728 noteres Cancelliraad Francks Hus som det yderste i Ny Børs (Børsgade). Det har ligget med Fronten mod Knippelsbro. Isl. Compagni havde Oplagspladser paa begge Sider af Slotsholms Kanalen og afspærrede ulovligt Adgangen fra Knippelsbro til Nybørs.